

Plenum

Torsdag 26.3.2020 kl. 17.19—0.48

4. Övrigt ärende: Statsrådets förordning om ibruktagning av befogenheter i enlighet med 118 § i beredskapslagen

Övrigt ärende Ö 8/2020 rd

Remissdebatt

Talman Matti Vanhanen: Ärende 4 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till grundlagsutskottet. I anslutning till detta ärende tillåts även debatt om ärende 5 på dagordningen.

Debatt

21.25 **Pääministeri Sanna Marin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto, yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, on 16.3.2020 todennut, että Suomessa vallitsevat valmiuslain 3 §:n 3 ja 5 kohdassa tarkoitetut poikkeusolot COVID-19-koronaviruspandemian vuoksi.

Uuden koronaviruksen aiheuttama pandemia on levinnyt kaikkialle maailmaan ja myös Suomeen. Kyseessä on osalle väestöä vakava tauti, joka erityisesti ikääntyneillä, yli 70-vuotiailla, muodostaa erittäin merkittävän kuolemanriskin. Toisin kuin pandemian alussa ajateltiin, koronainfektio on myös osalla nuorempia ikäluokkia erittäin vakava aiheuttaen myös osalle tartunnan saaneista 30—69-vuotiaista henkeä ja terveyttä uhkaavan ja tehohoitoa vaativan keuhkokuumeen. Epidemian keston pidentyessä keski-ikäisten osuus vakavista tautitapauksista on yleensä kasvanut.

Levitessään pandemia on ajanut maiden terveydenhuollon ja erityisesti sairaalahoidon äärirajoille. Sairaalahoitoon otetuista potilaista huomattavan suuri osa, jopa kolmannes, on otettu muutaman päivän kuluttua tehohoitoon. Hoidon tarve on kohdistunut erityisesti vaikean hengitysvajauksen ja monielinvaurion tehohoitoon, jota ilman potilas pääsääntöisesti menehtyy. Viruksen aiheuttamaan keuhkokuumeeseen liittyvän vaikean hengitysvajauksen tehohoito on erittäin vaativaa, paraneminen on tyypillisesti hidasta ja tehohoitoajat pitkiä.

Epidemia aiheuttaa myös Suomessa ennennäkemättömän kuormituksen erikoissairaanhoidon, erityisesti raskaaseen tehohoitoon. Koronavirus kuormittaa epidemian aikana erittäin paljon myös perusterveydenhuoltoa, sosiaalipalveluita ja sairaaloiden vuodeosastoja.

Koronaviruksen aiheuttaman pandemian takia valtioneuvosto on ottanut käyttöön laajan joukon toimia, joilla pyritään hidastamaan ja estämään epidemian etenemistä, turvaamaan terveydenhuollon kapasiteetti ja toimintakyky sekä suojaamaan erityisesti riskiryhmiin kuuluvien ihmisten henkeä ja terveyttä.

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

Hallitus on seurannut tarkasti koronavirustilannetta ja varautunut laajasti epidemiaan tammikuun alusta lähtien. Suomi on myös ryhtynyt aktiivisiin ja etupainotteisiin toimiin epidemian hillitsemiseksi.

Helmikuussa hallitus informoi kaikkia eduskuntaryhmiä tilanteesta ja eduskunnalle annettiin pääministerin ilmoitus Suomen varautumisesta koronaviruksen osalta. Lisäksi valtioneuvosto perusti toistaiseksi työskentelevän COVID-19-koordinaatioryhmän, joka koostuu vastuuministeriöiden kansliapäälliköistä ja valmiuspäälliköistä.

Maaliskuun alussa valtioneuvosto linjasi yleisötilaisuuksien perumisesta toukokuun loppuun saakka, epidemia-alueilta palaavien kahden viikon karanteenista, etätyön ensisijaisuudesta, matkustamisen välttämisestä, lähikontaktien rajaamisesta riskiryhmien suojelemiseksi ja taudin testaamisen lisäämisestä. Hallitus myös ilmoitti varautuvansa koronaviruksen aiheuttamiin kustannuksiin lisätalousarvioilla.

Maanantaina 16. maaliskuuta hallitus linjasi 19 uudesta toimenpiteestä. Näihin kuului muun muassa linjaukset perusopetuksen, toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen lähiopetuksen keskeyttämisestä, yli kymmenen henkilön kokoontumisten rajoittamisesta yleisillä paikoilla, julkisten tilojen, kuten kirjastojen, museoiden sekä urheilu- ja harrastetilojen, sulkemisesta sekä vierailujen kieltämisestä vanhusten ja muiden riskiryhmien asumispalveluyksiköissä, hoitolaitoksissa, terveydenhuollon yksiköissä ja sairaaloissa. Yksityisille ja kolmannen sektorin toimijoille sekä uskonnollisille yhteisöille suositeltiin tilojen sulkemista. Suomi aloitti valmistelun rajavalvonnan palauttamisesta rajoille, ja matkustaja- ja henkilöliikenne päätettiin keskeyttää. Yli 70-vuotiaat velvoitettiin toimintaohjeella välttämään lähikontakteja.

Maaliskuun 17. päivänä valtioneuvosto antoi kaksi valmiuslain käyttöönottoasetusta eduskunnalle, joilla muun muassa rajoitettiin terveydenhuollossa käytettävien lääkkeiden, tavaroiden ja palveluiden myyntiä, koulutuksen ja opetuksen järjestämistä, puututtiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämiseen ja pidennettiin irtisanomisaikaa terveydenhuollon, sosiaalitoimen, pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan henkilöstön osalta.

Perjantaina 20. maaliskuuta hallitus esitteli toimenpiteet työpaikkojen säilyttämiseksi sekä mittavan, 15 miljardin euron kokonaisuuden yritysten ja ihmisten tukemiseksi.

Tiistaina 24. maaliskuuta hallitus antoi eduskunnalle lakiesityksen, jolla ravintolat, kahvilat ja anniskelupaikat suljetaan asiakkailta lähikontaktien estämiseksi. Samalla hallitus on yhteistyössä eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kanssa merkittävästi lisäämässä suoria tukia pienten ja keskisuurten yritysten auttamiseksi kriisiajan yli.

Ainoa toimiva tapa hidastaa epidemian etenemistä on vähentää ihmisten välisiä kontakteja ja liikkumista rajoitustoimenpiteiden kautta. On tärkeää, että tarvittavat toimenpiteet otetaan käyttöön, jotta tehohoidon kapasiteetti riittäisi, hoitoon ottamista ei jouduttaisi voimakkaasti rajaamaan ja tartunnan saaneiden ja muiden tehohoitoa tarvitsevien henki ja terveys eivät vaarantuisi. Tämän varmistamiseksi hallitus on eilen antanut eduskunnalle asetuksen valmiuslain 118 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta. Asetuksella rajoitetaan määrääjäksi henkilöiden liikkumista Uudenmaan maakunnan alueelle ja sieltä pois.

Samalla valtioneuvosto on tehnyt päätöksen valmiuslain 95 §:n 2 momentissa säädetyn terveydenhuollon henkilökunnan työvelvollisuutta koskevan toimivaltuuden käyttöönotosta sekä siihen liittyvien 96—103 §:ien soveltamisesta.

Arvoisa puhemies! Valmiuslain 118 §:n mukaisesti henkilöiden liikkumista rajoitetaan Uudenmaan maakunnan alueelle ja alueelta siten, että Uudenmaan maakuntaan tulo ja siel-

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

tä poistuminen kielletään. Jokaisella on kuitenkin oikeus palata koti- tai asuinpaikkakunnalleen. Asetuksessa tarkoitettua liikkumisen rajoittamisesta voidaan poiketa, jos se on välttämätöntä viranomaistoiminnassa, työn, elinkeinon tai luottamustoimen harjoittamiseksi tai lakisääteisen velvollisuuden täyttämiseksi taikka lähiomaisen kuoleman vuoksi, lapsen tapaamisoikeuden toteuttamiseksi tai muun painavan henkilökohtaisen syyn vuoksi. Tällaisena henkilökohtaisena syynä ei voida pitää vapaa-ajan matkustusta. Henkilön on annettava poliisin pyynnöstä liikkumisesta selvitys matkan määränpäästä ja tarkoitukselta. Ulkomaan ja kotimaan lentoliikenne sallitaan Helsinki-Vantaan lentoasemalle ilmailulle asetettujen rajoitusten puitteissa.

Tällä hetkellä epidemia on Uudellamaalla selvästi muuta maata pidemmällä. Alueen varmistettujen ja tartuntatautirekisteriin ilmoitettujen koronavirustapausten ilmaantuvuus on yli kaksinkertainen muun Suomen ilmaantuvuuteen verrattuna. Myös sairaalahoitoa tarvitsevia ihmisiä on suhteellisesti enemmän kuin muualla Suomessa. Riski tartuntojen merkittävälle leviämiselle muualle Suomeen Uudeltamaalta tapahtuvan muun kuin välttämättömän matkustamisen kautta on suuri.

Rajoituksen keskeinen tavoite on hidastaa epidemian leviämistä, ja sen tarkoituksena on estää kansalaisten hengen ja terveyden vaarantumista. Sekä rajoituksen tavoitteen että sen tarkoituksen kannalta Uudeltamaalta muualle Suomeen suuntautuvan tarpeettoman henkilöiden liikkumisen rajoittaminen on välttämätöntä. Koska virus kulkee ihmisten mukana, muuta keinoa leviämisen estämiseksi Uudeltamaalta muualle Suomeen ei ole. Myöskään Uudellemaalle ei tulisi matkustaa muualta Suomesta muusta kuin välttämättömästä syystä, koska riski tartunnalle on alueella korkea ja paluu muualle Suomeen levittää virusta. Uudenmaan ja muun Suomen välinen liikkumisrajoitus on siten valmiuslain 118 §:ssä tarkoitamalla tavalla välttämätön sen varmistamiseksi, että epidemian voimistumista muualla Suomessa voidaan hidastaa riittävästi. Liikkumisrajoituksen voidaan arvioida varmistavan tehohoidon saatavuutta ja sitä kautta alentavan kuolemantapauksia sekä COVID-19-tartunnan saaneiden että muiden tehohoitoa tarvitsevien osalta. Sellaisia vaihtoehtoisia normaalilainsäädännön toimivaltuuksia ei ole, joilla voitaisiin varmistua tavoitteen toteutumisesta yhtä tehokkaasti. Valmiuslaki ei tarjoa toimivaltuuksia, joilla sama tavoite voitaisiin saavuttaa suppeammalla kansalaisten oikeuksiin ja vapauksiin puuttumisella. Valtioneuvosto katsoo, että toimenpide on välttämätön ja oikeasuhtainen.

Rajoitus asetetaan siten, että se päättyy sunnuntaina 19. huhtikuuta 2020. Asetuksen soveltamista ja epidemian etenemistä tullaan seuraamaan tarkasti. Jos soveltamisedellytykset eivät enää täyty, asetus kumotaan. Jos asetuksen voimassaoloaikana jo havaitaan, että epidemia on siinä määrin edennyt Uudeltamaalta muualle Suomeen, että liikkumisrajoituksella ei ole enää merkityksellistä vaikuttavuutta, rajoitus puretaan.

Arvoisa puhemies! Virusepidemian laajentuessa on mahdollista, että terveydenhuollon toimintayksiköissä syntyy työvoimapula palvelutarpeen kasvaessa. Terveydenhuollon työvoimapulaa voi kasvattaa myös terveydenhuollossa työskentelevän henkilöstön sairastuminen. Tämä voi merkittäväällä tavalla vaikeuttaa kriittisten palvelujen toimintaa.

Ensisijaisia keinoja riittävän työvoiman varmistamiseen ovat palvelujen hankkiminen ja lisähenkilöstön vapaaehtoinen rekrytointi.

Valtioneuvosto on tehnyt päätöksen valmiuslain 95 §:n 2 momentissa säädetyn toimivaltuuden käyttöönotosta ja 96—103 §:ien soveltamisesta. Valmiuslain 95 §:n 2 momentissa säädetään terveydenhuollon henkilökunnan työvelvoitteista. Asetuksen nojalla terveydenhuollon henkilökunnan työvelvoitteita voidaan soveltaa koko valtakunnan alueella.

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

Työvelvollisen aseman ja oikeuksien suojaamiseksi sovellettaviksi tulevat myös valmiuslain 14 luvun säännökset. Nämä säännökset koskevat työvelvollisuuden piiriin kuuluvien henkilöiden ilmoittautumisvelvollisuutta, työmääräyksen sisältöä, työmääräyksen antamisen rajoituksia ja työmääräystä annettaessa huomioon otettavia seikkoja. Lisäksi sovellettaviksi tulevat työvelvollisuussuhdetta, työvelvollisuussuhteen ehtoja ja työnantajan tietojenantovelvollisuutta sekä työvelvollisuusrekisteriä koskevat säännökset.

Näiden valtuuksien käytön tarkoitus on varmistaa riittävä henkilöstömäärä viruspidemian aikana, jotta riittävä toimintakyky sosiaali- ja terveyspalveluissa voidaan turvata. Asetus on voimassa 13. huhtikuuta 2020 asti.

Arvoisa puhemies! Julkiselle vallalle on asetettu velvollisuus turvata jokaisen oikeus elämään, turvata jokaiselle riittävät terveyspalvelut myös pandemian aikana sekä edistää väestön terveyttä. Tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömät viranomais-toimet ovat poikkeuksellisen pitkälle meneviä, myös ihmisten perusoikeuksiin puuttuvia viranomais-toimia. Valmiuslain liikkumis- ja oleskelurajoitusten käyttöönotolle pandemiatilanteessa on erittäin painavat perusteet. Rajoitusten kautta voidaan turvata terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyky ja sitä kautta torjua ihmisten henkeen ja terveyteen kohdistuvia vakavia uhkatekijöitä.

Näillä käyttöönottoasetuksilla otetaan käyttöön valmiuslaista ne säännökset, jotka valtioneuvosto katsoo välttämättömiksi tämänhetkisessä tilanteessa ja oikeasuhtaisiksi COVID-19-pandemian leviämisen ja etenemisen hidastamiseksi sekä erityisesti hoito- ja muiden henkilöresurssien riittävyyden varmistamiseksi.

21.38 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Me olemme näinä päivinä tehneet täällä poikkeuksellisia lakeja, ja nyt olemme itse asiassa tekemässä historiallisesti täysin poikkeuksellista lakia: muu Suomi ollaan eristämässä Uudestamaasta. Menemme itse asiassa sadan vuoden taakse sisällissodan vuosiin tai sotavuosiin, jolloin maa on tällä tavalla jouduttu jakamaan. Ymmärrän täysin tämän päätöksenteon ja pohdinnan, rajalinjan merkittävyyden ja tärkeyden. Jotensakin olisi kuitenkin tuntunut siltä, että tällaisessa liikkumisvapauksen puuttumisessa, elementäärisessä oikeudessa, olisi pitänyt käyttää perustuslain säätämisyjärjestystä ja viisi kuudesosaa -kiireellisyyttä. En tee siitä esitystä, mutta pohdiskelen tätä ääneen.

Arvoisa puhemies! Tämä koronapandemia on kavala vihollinen, ja se on erityisen kavalaa ikäihmisille. Siksi hallituksen päätökset ja meidän eduskunnan päätökset siitä, että yli 70-vuotiaat elävät karanteenin kaltaisissa oloissa tällä hetkellä, on täysin harkittu. Valtaosa ikäihmisistä on myös toiminut terveysviranomaisien antamien ohjeiden mukaan: he ovat minimoineet ulkoiset fyysiset kontaktinsa. Kymmenettuhannet ovat käyttäneet hyväkseen Suomen luonnon tarjoamaa suojaa ja siirtyneet mökeilleen. Onneksi meillä on poikkeuksellisen laaja kesämökkijärjestelmä, jonka erityisarvo näkyy juuri nyt, kriisitilanteessa. Kautta kivuliaan historiamme ovat suomalaiset paenneet, kun vainolainen iskee, erämaiden piilopirtteihin, niin nytkin. [Timo Heinonen: Levittävät tautia sinne!]

Arvoisa puhemies! Uudellamaalla, missä koronaepidemia on Suomessa pahimmillaan juuri nyt, aivan kuten pääministeri tässä kertoi, on pääosa tartunnan saaneista ollut nuoria aikuisia tai keski-ikäisiä ihmisiä. Vielä tämä vihulainen ei ole päässyt täydellä voimallaan iskemään ikäihmisiin. He ovat onnistuneet piiloutumaan, kiitos niiden toimenpiteiden, että on kehoitettu elämään tällä hetkellä karanteenin kaltaisissa oloissa.

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

Nyt me keskustelemme Uudenmaan eristämisestä muusta Suomesta. Muualle Suomeen siirtyneitä uusmaalaisia kehotetaan palaamaan pikimmiten koteihinsa. Peruste on ilmiselvää. Tehohoitokapasiteetti on muualla Suomessa rajallinen, ja siksi ihmisiä kehotetaan oleskelemaan kotonaan ja kotiseuduillaan. Onko kuitenkaan viisasta purkaa piilopirttimme? Kyseessä on harvinainen suojajärjestelmä, jota muualla maailmassa voidaan vain kadehtia. Mökeilleen siirtyneistä useimmat ovat jo olleet riittävän pitkään erillään, jolloin taudin puhkeamisen olisi pitänyt jo tapahtua. He ovat siis terveitä eivätkä siten altista ketään tartunnalle.

On aivan oikein varmistaa terveydenhuollon ja tehohoidon kapasiteetin riittävyys kaikkialla Suomessa. Olisiko kuitenkin viisaampaa edellyttää mökeilleen siirtyneitä palaamaan kotikulmilleen silloin, jos taudin oireet iskevät? Kysehän ei kuitenkaan ole äkillisesti lamauttavasta sairaudesta, ja senhän ihmiset myöskin mielellään tekisivät tietäen esimerkiksi, että Uudellamaalla on tehohoitokapasiteettia ehdottomasti enemmän kuin missään muualla Suomessa. Nyt ikääntyneitä uusmaalaisia kehotetaan palaamaan koronaviruksen pahimmille epidemia-alueille. Miksi? Pelkään, että tästä päätöksestä saattaa tulla kulminaatiopiste, jonka seurauksena tähän asti erityisesti nuoria aikuisia koskettanut epidemia alkaa näyttää karmea satoaan ikäihmisten joukossa.

21.42 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Rajoitukset ovat tarpeen silloin, kun ne tehdään oikea-aikaisesti ja riittävinä. Tässä koronaepidemiassa on tehty asioita, jotka olisi voitu tehdä toisin. Riittämättömät testaukset ja rajoitusten hitaus ovat aiheuttaneet sen, että Uudellamaalla epidemia on päässyt leviämään.

THL:n arvion mukaan koronaepidemian riskialueelta saapuu Suomeen takaisin lähes kaksisataatuhatta henkilöä ja osalla heistä on virustartunta matkassaan. Kuinka moni heistä oikeasti sanoo, että heillä on oireita, halutessaan päästä takaisin koti-Suomeen? Heidän ohjeistuksensa lentokentällä on ollut ala-arvoista, ja he pääsevät nyt jatkamaan matkaansa muualle Suomeen. Nyt kun ollaan asettamassa Uudenmaan rajoille sulkua, niin viimeistään tässä kohtaa pitää olla selvät suunnitelmat, miten ulkomailta tulevat suomalaiset siirtyvät lentokentältä koteihinsa niin, että se on todellinen karanteeni, mihin he siirtyvät, menemättä esimerkiksi julkisten liikennevälineiden kautta. Tulee myös miettiä, voivatko he ylipäättensä ylittää Uudenmaan rajan maan sisällä, jos heidän kotinsa on Uudenmaan ulkopuolella. Nyt tämän esityksen mukaan he voivat. Ja miten toimitaan satamista tulevien matkustajien suhteen? Viranomaisten tulee antaa ulkomailta palaaville selkeät määräykset ja ohjeet, jotta virus ei pääse laajenemaan edelleen maassamme. Nyt on viimeinen hetki muuttaa tätä käytäntöä.

Samaan aikaan tässä ollaan rajaamassa varusmiehiltä oikeutta palata kotipaikkakunnalleen, eli laitetaan rajoituksia kyllä niin, että meidän omat poikamme, jotka suorittavat varusmiespalvelusta, eivät pääse palaamaan kotipaikkakunnalleen lomille, vaikka Puolustusvoimat ovat tehneet esimerkillistä työtä itse tässä koronaepidemian vastaisessa työssä porrastamalla lomia hyvin niin, että he eivät ole toistensa kanssa siellä tekemisissä. Kysynkin tässä: tässäkö on palkka heidän hyvin tekemästään työstä? Varuskunnissa epidemia ei ole päässyt leviämään, siellä ollaan saatu hyvin tartuntaketjuihin tartuttua. Pyydän tätä vielä arvioimaan, voitaisiinko tähän saada muutosta. Epätietoisuus varusmiehillä on iso, ja se aiheuttaa henkistä kuormitusta. Miksi varusmiehillä ei ole oikeutta palata koti- tai asuinpaikkakunnalleen, kun kaikilla muilla se oikeus on? Jopa pyydetään muita ihmisiä palaamaan takaisin mutta ei varusmiehiä. Onko tämä yhdenvertaista kohtelua? Jos varusmies jää va-

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

ruskuntaan, se voi pahimmillaan kestää kuukausia. Eihän meistä kukaan usko, että tämä rajoitus on ohi kolmessa viikossa. Kyllä se tulee kestämaan todennäköisesti pidempään.

Sitten ottaisin esille tähän myöskin kriittiset ammatit. Meillä näiden varhaiskasvatuksen ja ensimmäisten luokkien kohdalla piti listata asetukseen kriittiset ammatit, mutta siitä jouduttiin luopumaan, kun se oli epäselvästi sinne kirjattu, vaikka se olisi ollut perusteltu listaus. Nyt poikkeusolojen aikana, kun lapsista suurin osa on etäopetuksessa ja Uudenmaan rajoja ollaan sulkemassa, pitäisi täsmentää ne yhteiskunnan kriittisten toimijoiden työntekijäryhmät, joiden kohdalla voidaan tarvita erityisjärjestelyjä, ja nämä olisivat myöskin ne työntekijäryhmät, jotka voivat liikkua tässä rajan yli. Jos kaikki mahdolliset työntekijät voivat liikkua rajan yli, niin mikä tämän koko Uudenmaan sulkemisen merkitys silloin on? Kyllä sen pitäisi lähteä näitten kriittisten työntekijäryhmien määrittelyn kautta. Tämänkertainen koronaepidemia tulee varmasti pahenemaan, ja kun tulevaisuudessakin voi tulla uusia poikkeustilanteita, niin silloin meille on erityisen tärkeää saada nämä ryhmät luokiteltua.

Mutta tärkeää on nyt muun Suomen osalta, ettei tilanne pääse samaan tilanteeseen kuin täällä Uudellamaalla, maito kaatumaan, eli nyt on tärkeää muualla tarttua nopeasti toimiin, tehdä riittävästi testauksia ja tehdä myöskin niitä sellaisia rajoituksia, mitkä ovat tarpeen epidemian leviämisen ehkäisemiseksi.

21.47 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Muut maat ovat Suomea ennen asettaneet ulkonaliikkumiskieltoja voimaan suojatakseen väestöä viruksen leviämiseltä, jopa niin, että liikkumissuojaus on päätetty ottaa käyttöön silloin, kun tartuntoja oli todettu vähemmän kuin Suomessa väestöön suhteutettuna, vaikka Suomi ei edes testannut samaan tahtiin kuin muut maat. Kyse on siis lopulta poliittisesta harkinnasta.

Tuen ja kiitän hallitusta valmiuslain 118 §:n aktivoinnista Uudenmaan eristämiseksi, joka tosin olisi pitänyt tehdä aikaisemmin. Peruste sille, että Uusimaa eristetään, on se, että Uudeltamaalta ei tuotaisi virusta muille alueille. Tällä logiikalla on hämmästyttävää, että hallitus ei rajoita liikkumista Uudenmaan sisällä. Jos helsinkiläinen Kuopioon matkustava henkilö on riskitartuttaja kuopiolaisille, miksi helsinkiläinen ei ole riskitartuttaja toisille helsinkiläisille? Kun virusta on paljon tietyllä alueella, on todennäköistä, että sillä alueella hengailleva terve ihminen [Eva Biaudet'n välihuuto] saa tartunnan toiselta hengaajalta, joka on koronan kantaja. Toisin sanoen koronaa kantava helsinkiläinen tartuttaa kyläillensä yhtä todennäköisesti helsinkiläisen kuin kuopiolaisenkin, jolloin ei ole mitään syytä, miksei maakuntarajan ei-välttämättömän ylittämisen kiellon pitäisi tarkoittaa myös ei-välttämättömän liikkumisen kieltoa maakunnan sisällä. [Kimmo Kiljunen: Täällä on kapasiteetti hoitaa!]

Arvoisa puhemies! Vastuulliset ja riittävät rajoitukset ovat välttämättömiä siksi, että tautihuipusta ei tulisi jyrkkä, koska muuten terveydenhuollossa aletaan priorisoimaan, kuka pääsee tehohoitoon. THL:n tietoihin pohjaten Suomessa ylitettäneen 1 000 vahvistetun koronartartunnan raja jo huomenna, sillä tänään lukema on 958. Hälyttävää tilanteessa on se, että sairaalahoitoon joutuneista noin 100 koronapotilaasta jo 25 prosenttia on jouduttu siirtämään tehohoitoon. Tämä on aivan poikkeuksellisen vaarallinen etenemistahti. Kun ihmisiä otetaan koronan vuoksi sisään sairaalaan hoitoon, jo muutaman päivän päästä joka neljäs heistä siirretään tehohoitoon. Kun tartuntamäärät kasvavat vauhdilla ylöspäin ja paljon nopeammin kuin mitä pystymme testaamaan, meillä ajautuu pian valtava määrä ihmisiä sairaalahoitoon, ja jos heistä joka neljäs joudutaan ottamaan tehohoitoon, meiltä lop-

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

puvat laitteet ja ennen kaikkea niitä käyttävä henkilöstö. Siksi pelkästään Suomen jakaminen kahteen osaan ei riitä, koska ilman ulkonaliikkumiskieltoa ihmiset eivät noudata kehoitusta lopettaa ei-välttämätöntä liikkumista ja Uudenmaan tautipesäke pääsee muhimaan sellaisiin mittoihin, että sairaaloiden kantokyky pettää. Tämä saattaa tuntua utopialta nyt, mutta jos tähän tilanteeseen päädytään, silloin ei viisikymppisen kannata saada aivoinfarktia tai keuhkokuumetta, sillä hän kilpailee tällöin samoista tehohoitopaikoista nelikymppisten koronapotilaiden kanssa — ja häviää. Näin raju on se todellisuus, jos emme tee niitä toimenpiteitä, joihin meillä päättäjinä olisi ollut mahdollisuus muttei löytynyt rohkeutta ja nopeutta.

Arvoisa puhemies! Emme me oppositiosta perussuomalaisina näitä kovempia toimia vaadi huvin vuoksi vaan johdonmukaisesti siksi, että olemme perustaneet analyysimme koronaviruksen leviämisestä ja systeemin vaikutuksista WHO:n ja Euroopan tartuntatautiviraston arvioihin. Te olette puolestanne hallituksessa antaneet painoarvoa enemmän THL:n maltillisemmalle linjalle. Nyt on tärkeää tehdä päätöksiä vaikuttavuuden, ei näön, vuoksi. Jos hyvinkääläinen on todella riski naapurikuntalaiselleen järvenpääläiselle eikä siksi voi ylittää Uudenmaan rajaa, niin miksi hyvinkääläinen ei ole riski myös toisella puolella asuville nurmijärveläisille? Vain riittävän ennakkoarvioilla kovilla suojaustoimilla pelastamme ihmishenkiä ja terveydenhuoltomme ja pääsemme palaamaan normaaliin päiväjärjestykseen aiemmin. — Kiitos. [Ville Tavio: Ikävä totuus!]

21.51 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset ovat kannattaneet tiukkoja toimia, ja olimme ensimmäisiä, jotka esittivät valmiuslakia ja muun muassa koulujen sulkemista, ja on hyvä, että asiat etenivät.

Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Marin, sanoitte, että tammikuusta alkaen olette olleet liikkeellä tämän asian kanssa. Tein 24. päivä tammikuuta kirjallisen kysymyksen, jossa kysyin valmistautumisesta koronaan, ja sain siihen vastauksen helmikuun 17. päivä. Tässä vastauksessa todettiin muun muassa näin: ”Tilanteen seurannan ja analyysien perusteella on muun muassa toteutettu kansalais- ja viranomaisviestintää.” Pysähdyn tähän. Mitä on tapahtunut lentokentillä? Eivät kansalaiset ja matkoilta tulleet ole tienneet karanteeneista. He ovat jatkaneet matkaansa ja levittäneet virusta eteenpäin. Entä viranomaisviestintä? Olemme juuri eilen kuulleet, että sosiaali- ja terveysministeriö on kertonut, että tieto ei ole kulkenut. Tähän ei ole taidettu sittenkään varautua. Vastauksessa kerrottiin myös, että on ”kehitetty materiaalista valmiutta”. No kuinka ollakaan, meillä on nyt valmiusvarastot avattu ja miljoonia suusuojuksia lähtenyt eteenpäin. Ei ole todellakaan kehitetty materiaalista valmiutta. On ”nostettu omaa johtamisvalmiutta ja tiivistetty viranomaisten välistä yhteydenpitoa”. Kyllä meistä täällä välillä tuntuu, että johtajuus on ollut hukassa. Emme ole tienneet, kuuntelemmeko me THL:ää vai STM:ää. ”Tiivistetty viranomaisten välistä yhteydenpitoa” — jälleen kerran katse lentokentälle: Mitä siellä tapahtuu? Onko se syy STM:n, että niille matkustajille, jotka ovat tulleet Suomeen, ei ole kulkenut tieto siitä, että se on kahden viikon karanteeni?

Arvoisa herra puhemies! Mielestämme tulee toimia tiukasti, ja on hyvä, että Uudenmaan alue nyt suljetaan. Se on erittäin tärkeää, joskin me kaikki tiedämme, että se ei tule riittämään, etteikö virus leviäisi. Tämä virus on ankara ja se on haasteellinen, ja vasta silloin, kun meillä on rokotus keksitty, se virus on voitettu. Hyvin moni suomalainen sen sairastaa. Onko se osuus 80 prosenttia, mikä on se arvio, me emme tiedä. Mutta sen me tiedämme, että se on kohtalokas. Se on sitä nuorille, se on sitä keski-ikäisille, se on sitä ikään-

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

tyneille. Se on uhka meille kaikille. Kukaan ei ole tältä sairaudelta turvassa. Mutta niin kauan kuin voimme jarruttaa, se meidän tulee tehdä.

Arvoisa herra puhemies! Äidit ovat olleet yhteydessä. Meistä suurin osa täällä on äitejä ja isejä, ja me tiedämme sen tuskan, mikä esimerkiksi varusmiehen äidillä tällä hetkellä on. He ovat kysyneet, että kun varusmies on Uudenmaan ulkopuolella suorittamassa palvelustaan, voiko hän palata lomalla käymään kotona. Toivoisin, että vastaatte tähän, koska itse en ole osannut vastata näiden äitien kysymykseen.

Arvoisa puhemies! Haasteellinen aika on edessä. Mitä sitten, jos virus leviää yllättäen myös muualla huolimatta siitä, että meillä on rajat kiinni? Miten sitten toimitaan? Menemmekö me siihen tilanteeseen, että rajat avataan, elämä jatkuu niin kuin aina ennenkin ja jokainen meistä sairastaa tavalla tai toisella tämän kamalan sairauden?

21.55 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on jatkuvasti syytä muistaa, että nyt suojataan aivan keskeistä perusoikeutta: oikeutta elämään. Ensinnäkin on todettava, että valaa luottamusta nähdä, kuinka moni suomalainen on ottanut tämän todella vakavasti jo pelkkien ohjeiden ja suositusten perusteella. Tällainen luottamus ihmisiin on kuitenkin vapaan yhteiskunnan kivijalka ja vähentää tarvetta velvoitteille ja pakkotoimille. Kiitos siis jokaiselle, joka on järjestänyt elämänsä, ihmissuhteitansa ja työtänsä uudelleen tähän poikkeusoloon reagoimiseksi.

Samalla tästä vastuunkannosta huolimatta on todettava, että nyt pelkät suositukset ja ohjeet eivät ole riittäneet ja siksi joudutaan tarttumaan näihin koviin toimiin, ennen kaikkea, jotta terveydenhuollon kapasiteetti riittää, jotta tämän taudin leviämistä saadaan hidastettua ja jotta tästä selvittää parhain mahdollisin päin — suoraan sanottuna mahdollisimman pienellä kuolonuhrien määrällä. Tämä todella nyt vaatii sekä ihmisten liikkumisen rajoittamista että terveydenhuollon henkilöstön velvoittamista töihin.

Nyt sitten valmiuslain 118 §:n ja 95 §:n nojalla toimitaan tässä tilanteessa. Nämähän nojaavat perustuslain 7 §:n 1 momenttiin, julkisen vallan velvollisuuteen turvata jokaisen oikeus elämään, sekä perustuslain niihin kohtiin, joissa turvataan jokaiselle riittävät terveyspalvelut sekä ylipäätään väestön terveyden edistäminen. Näistä asioista kun on perustuslakivaliokunnassa viime viikkoina keskusteltu, niin on todettu, että nämä ovat todella niin painavia perusoikeuksia, että ne antavat kyllä perusteen sitten myös rajoittaa ihmisten elämää ja toimintaa aika kovillakin tavoilla.

Samalla on todettava, että toki näillä oikeuksilla ja toimivaltuuksilla on selvät rajat. Perustuslain 23 § mahdollistaa tällaisen poikkeusoloissa toimimisen mutta toisaalta myös edellyttää sitä, että tehdään vain se, mikä on välttämätöntä ja oikeasuhtaista näiden keskeisten perusoikeuksien turvaamiseksi. Eli vaikka oikeus elämään on keskeinen perusoikeus, niin on koko ajan kiinnitettävä tarkkaa huomiota siihen, että ei toimita vahingossaakaan liian laajasti. Tämä vaatii nyt tarkkaa tasapainottelua ja huolenpitoa sekä valtioneuvoston päässä että myös täällä eduskunnassa ja varsinkin siellä perustuslakivaliokunnassa, missä onkin ollut ilo huomata, että hallitus—oppositio—rajoista huolimatta toimimme yhdessä löytääksemme parhaita ratkaisuja.

Tämä mielestäni myös vastaa kysymykseen siitä, miksi ei ole rajoitettu ihmisten elämää vielä kovemmin ja aikaisemmin. Se tulee sieltä perustuslaista, se velvollisuus tarkastella toimia niin, että tehdään vain se, mikä on välttämätöntä ja perusteltua, ja kun puhutaan pandemiasta, niin nojataan nimenomaan terveydenhuollon asiantuntijoihin. Tässä samalla tasapainotellaan kahden eri asiantuntemusalan välillä: on toisaalta se perusoikeuksien tur-

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

vaaminen eli juridinen asiantuntemus ja sitten siinä rinnalla se lääketieteellinen asiantuntemus. Näitä nyt todella parhaalla mahdollisella tavalla pyritään sovittamaan yhteen, korostan, hallitus—oppositio-rajoista välittämättä. Näin etsitään suomalaisten elämän turvaamiseksi parhaita ratkaisuja.

On muutama seikka, mihin perustuslakivaliokunta on jo tähän mennessä kiinnittänyt huomiota etenkin tämän työvelvoitteen osalta, jota käsiteltiin jo viime viikolla. Valmiuslaissa on 95 §:n lisäksi säädetty 98 ja 99 §:issä työntekijöiden oikeuksien turvaamisesta. Moni on nyt ollut huolissaan, miten toimitaan, jos terveydenhoitoalan työntekijä kuuluu itse riskiryhmään, on itse vaikkapa astmaatikko tai iäkäs, tai jos perheenjäsen kuuluu riskiryhmään. Nämä on kaikki tuolla valmiuslaissa otettu huomioon, ja nämä kaikki, totta kai, huomioidaan, kun sitten tarkastellaan, keitä velvoitetaan töihin. Eli valmiuslakiin on todella kirjattu myös se, että myös terveydenhoitoalan henkilökunnan tilanne huomioidaan. Tietysti myös heidän oikeuttaan elämään on tässä oikeasuhtaisella tavalla suojattava.

Sama pätee nyt myös tähän Uttamaata koskevaan liikkumisrajoitukseen. On jo aiemmin kiinnitetty juuri tähän oikeasuhtaisuuteen ja välttämättömyyteen vakavaa huomiota, kiinnitetty huomiota siihen, että ovathan perustelut riittävän kattavia. Siksi olikin nyt ilo saada valtioneuvostolta 17 sivun hyvin kattava ja laaja muistio, jossa käytiin tarkkaan läpi, millä perusteella nyt näistä Uudenmaan rajoituksista on säädetty ja millä perusteella on sitten toisaalta annettu joitain mahdollisuuksia poiketa rajoituksista. On tärkeää esimerkiksi, että ihmiset pystyvät edelleen pitämään huolta lähiomaisistaan maakuntarajoista huolimatta. On tärkeää, että ainakin välttämätön työnteke onnistuu.

Nyt varmasti, kun lähdetään sitten pohtimaan soveltamisasetusta tälle 118 §:n käyttöönottoasetukselle, siinä kohtaa on erityisen tärkeää, että määritellään hyvin huolella ne tarkat rajat sitten sille, kuka saa kulkea, milloin saa kulkea ja millä tavalla niitä päätöksiä sitten siinä maakunnan rajalla tehdään. Tätä on siinä taustamuistiossa jo käyty läpi, mutta vielä tässä käyttöönottoasetuksessa itsessään ei näitä tekijöitä ollut kirjattu, joten tästä lienee syytä antaa sitten se tarkentava soveltamisasetus, jotta se tarkkarajaisuuden vaatimus toteutuu.

Kaiken kaikkiaan nähdäkseni on niin, että valtioneuvosto on hyvin reagoinut siihen kattavien perustelujen ja perus- ja ihmisoikeuksien huomioinnin tarpeeseen, mitä viime viikolla nostettiin esiin. Mielestäni tämä osoittaa sen, että suomalainen oikeusvaltio kuitenkin edelleen toimii melko hyvin myös poikkeusoloissa. Tämä on nähdäkseni meriitti sekä valtioneuvostolle että koko tälle kansanedustajalaitokselle. Toivon, että tällä samalla vahvalla yhteistyön hengellä päästään jatkossakin eteenpäin, koska nämä toimet ovat kovia, mutta ne ovat samalla välttämättömiä. Vain antamalla tällaista valtioonhenkilöistä esimerkkiä me pääsemme tästä yhdessä eteenpäin.

22.02 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Koronaepidemian hidastamiseksi on tehtävä kaikki ne toimet, jotka parhaaseen käytössä olevaan tietoon perustuen katsotaan tehokkaiksi ja järkeviksi. Toimet pitää myös tehdä oikea-aikaisesti. Kaikkein tärkeintä on suomalaisten turvallisuus. Se, että joudumme keskustelemaan näin voimakkaista rajoituksista, johtuu siitä, että meidän on turvattava parhaan tehohoidon kapasiteetin riittävyys myös epidemiahuipussa. Samalla on todettava, että vakaviin rajoituksiin joudutaan, koska hallituksen aiempia voimakkaita suosituksia ei ole kaikkien toimesta riittävästi noudatettu. Suurin osa suomalaisista on sisäistänyt vastuunsa ja toiminut sen mukaisesti. Valitettavasti kaikki eivät ole olleet yhtä vastuullisia, ja se on johtanut tähän tilanteeseen.

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

Arvoisa puhemies! Olemme tilanteessa, jollaista ei toivoisi koskaan näkevänsä. Meistä kukaan ei olisi ennen istuntokauden alkua voinut kuvitella, millaisista asioista tulemme tässä salissa päättämään. Näissä oloissa moni kyllä huutelee vaatimuksia kovemmista ja kovemmista toimista ja keinoista, mutta emme saa unohtaa, miten vakavista asioista puhumme, kun kyse on jokaiselle kuuluvien perusoikeuksien rajoittamisesta. Vasemmistoliitolle on keskeistä, että poikkeusoloissa pidämme kiinni oikeusvaltioperiaatteesta, perustuslaista ja demokratiasta. Vaikka näistä poikkeusoloissa olisi helppo lipsua, olisi lipsumisen hinta liian kova meille kaikille. Liikkumisvapaus, oikeus liikkua vapaasti valtion alueella, on keskeisissä ihmisoikeussopimuksissa ja perustuslaissamme turvattu keskeinen perus- ja ihmisoikeus. Valmiuslaki mahdollistaa nykyisissä poikkeusoloissa tilapäiset kielot tai rajoitukset liikkumiseen tietyillä alueilla, jos se on välttämätöntä henkeä tai terveyttä uhkaavan vakavan vaaran torjumiseksi. Valmiuslain nojalla voidaan ottaa käyttöön vain sellaisia toimivaltuuksia, jotka ovat välttämättömiä ja oikeasuhtaisia väestön suojaamiseksi ja perusoikeuksien turvaamiseksi. Toimivaltuuksia voidaan käyttää vain, jos tilanne ei ole hallittavissa viranomaisen säännönmukaisin toimivaltuuksin. Perusoikeuksien rajoitusten on ylipäänsä oltava välttämättömiä ja oikeasuhtaisia. Perusoikeuksia rajoittavien toimien on oltava myös osoitetusti tehokkaita keinoja niille asetetun päämäärän saavuttamiseksi. Symbolisista syistä ei perusoikeuksia tule rajoittaa.

Kun kyse on kokonaisen maakunnan eristämisestä, herää myös kysymyksiä siitä, miten liikkumisrajoituksia kyetään valvomaan niin, että ne aidosti ovat tehokkaita toimia. Tehokkuus liittyy myös toimien keston. Hetkelliset liikkumisrajoitukset tuskin olisivat tehokkaita, toisaalta rajoitusten kesto on rajattava välttämättömään.

Arvoisa puhemies! Liikkumisvapauden rajoitukset osuvat meistä monen arkeen ja konkretisoivat tilanteen vakavuutta varmasti jokaiselle meistä. Samaan aikaan on myös huomattava, että jo nyt koronaepidemian torjumisessa on otettu käyttöön keinoja, jotka kaajoavat laajasti perus- ja ihmisoikeuksiin ja aivan erityisesti monien haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten asemaan.

Moni suomalainen saapuu päivittäin töihin Uudellemaalle. Vaikka meidän kaikkien tulee näinä aikoina mahdollisuuksien mukaan rajoittaa liikkumisemme välttämättömään, on välttämätön työmatkaliikenne ja muu välttämätön liikenne turvattava. Huomioitava on myös ne lapsiperheet, joissa vanhemmat asuvat maakuntarajan eri puolin.

Arvoisa puhemies! Liikkumisrajoitusten esittäminen ei ole helppo asia. Perusteet rajoitusten säätämiseksi ovat kuitenkin painavat ja asiantuntijatiетoon nojaavat. Koronaepidemia jyllää erityisesti Uudellamaalla, ja sen leviämistä on hidastettava ja terveydenhoidon toimintakykyä turvattava mahdollisimman tehokkaasti.

Vaikka käsillä on valtioneuvoston asetus valmiuslain pykälien käyttöönotosta, on eduskunnan asema ylimpänä valtioelimenä turvattava myös poikkeusoloissa. Näinä aikoina pitkää päivää ja yötä painavat perustuslakivaliokunnan virkamiehet sekä valiokunnan kuulemat asiantuntijat tekevät oikeusvaltion puolesta työtä, joka ansaitsee meidän jokaisen kiitokset. Sille työlle on annettava arvo ja työrauha. Vasta perustuslakivaliokunnan arvion jälkeen voimme sanoa, onko tämä asetus kaikilta osin sellainen, jonka eduskunta voi hyväksyä.

22.07 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Kuka olisi uskonut tammikuussa, kun Suomessa oli ensimmäinen koronavirustapaus ja se onnistuneesti saatiin hoidettua, että näkisimme pari kuukautta siitä tällaisen tilanteen, jossa Uusimaa eristetään.

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

Luottamus — sitä me nyt tarvitsemme: luottamusta siihen, että aivan jokainen tekee osansa, luottamusta siihen, että viranomaiset tekevät kaikkensa, ja luottamusta siihen, että päätökset tehdään parhaaseen mahdolliseen tietoon nojaten, punniten samalla perusoikeuksien rajoittamista suhteessa niiden vaikutuksiin. On äärimmäisen tärkeää, että tietoa jaetaan avoimesti eri maiden välillä, mutta myös suomalaisille. Tiedon avoimuus lisää luottamusta siihen, että nyt tehtävät toimet ovat tarpeellisia ja välttämättömiä.

Valmiuslain 118 §:n aktivoiminen on erittäin järeä toimi. Uudenmaan eristäminen on herättänyt ymmärrystä mutta myös pettymystä ja suuttumustakin. Erityisen paljon olen saanut viestejä uusmaalaisilta, jotka ovat jo matkustaneet Uudenmaan ulkopuolelle mökeilleen. Moni sanoo noudattaneensa erityistä varovaisuutta ja vieneensä jopa ruoat mukanaan täältä, eivät ole pysähtyneet matkalla edes tankkaamaan. He eivät asioi missään. Ruokat saa tilattua suoraan autoon kannettuna tai jopa mökille asti. Moni heistä kokee nyt, että olisi suurempi riski palata tänne kotiin kuin jäädä mökilleen. Viestejä olen saanut myös heiltä, jotka ovat matkustaneet vanhempiensa tai muiden riskiryhmiin kuuluvien läheistensä avuksi käymään kaupassa tai apteekissa. He pohtivat nyt kuumeisesti, miten läheiset pärjäävät, jos heidän on matkustettava takaisin kotiin.

Uudenmaan eristämistä perustellaan epidemian etenemisen hidastamisella. Ihmiselle saattaa kuitenkin tulla muitakin sairauksia, tarvetta terveydenhuollon palveluihin, joten siksi kaikkia neuvotaan nyt pysymään kotonaan ja palaamaan koteihinsa. On tärkeää, että suomalaisille kerrotaan kaikki perustelut päätösten takana. Eikö ole niin, että pienempien sairaanhoitopiirien kantokyky on yksi niistä syistä, minkä vuoksi uusmaalaiset pyydetään palaamaan takaisin kotiin?

Tarvitaan myös lisää vastauksia seuraaviin kysymyksiin: Kenelle kuuluu vastuu ihmisistä, jotka ovat täysin toimintakykyisiä mutta asuvat kaukana palveluista, eikä kotiinkuljetuspalveluita ole saatavilla? Kehen omaiset voivat ottaa yhteyttä, jotta he pääsisivät itse palaamaan koteihinsa?

Moni tähän asti täysin karanteeninomaisissa olosuhteissa elänyt kokee nyt, että on epäreilua rajoittaa liikkumista täällä, kun samaan aikaan ulkomailta palanneita ei ole kyetty asettamaan tiukemmin karanteeniin. Pääministeri myönsi, että virhe on tapahtunut, ja se on hyvä. Kaikki ymmärtävät, että virheitäkin tapahtuu tällaisen kriisin hoidossa, mutta eivät niin helposti ymmärrä sitä, jos virheistä ei opita ja asioita ei hoideta nopeasti kuntoon. Voittehan te nyt taata, että jatkossa ihmiset ohjataan mieluiten jo lentokoneessa ja ohjeistetaan suoraan karanteeniin?

Kysymyksiä on herättänyt myös se, mikä on perusteltu ja painava syy, jonka vuoksi Uudenmaan rajan saisi jatkossakin ylittää työssäkäynnin lisäksi. Teille tulee sulut, ja niitä valvomaan tulee paitsi poliiseja myös varusmiehiä. Onko hallituksella antaa vastausta monen mielessä pyörivään kysymykseen, mikä on riittävän painava syy ylittää maakunnan raja?

Arvoisa puhemies! Nyt kun Uusimaa eristetään, on samaan aikaan ymmärrettävä, että sen rajan sisäpuolella on oltava vähintään yhtä tarkkana tai jopa tarkempina kuin aiemmin, jotta yhtään uutta lähikontaktia ei syntyisi. Epidemian huippu on vielä kaukana, joten nyt on erittäin tärkeää pyrkiä kaikin keinoin välttämään sen leviämisen nopeuttamista, myös täällä Uudellamaalla.

Tilanne on monen kohdalla kestänyt jo viikkoja ja tulee vielä parhaimmassakin tapauksessa kestäämään pitkään, kesään asti — näin olen asiantuntijoiden ja hallituksen lausunnoista tulkinut. Epävarmuus on vaikeinta, ja siksi olisi hienoa, jos voidaan antaa edes jonkinlaista arviota siitä, kuinka pitkään tämä tilanne tulee kestäämään.

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

Tähän loppuun haluan vielä nostaa pari asiaa, joita täällä aiemmin nostin, mutta ministerit eivät silloin olleet salissa:

Kotihoidosta on valitettavasti kantautunut viestejä, että tartunta on saavuttanut jo kotihoidonkin henkilökuntaa Sipoossa. Suojavarusteiden saamisessa on ollut suuria viiveitä, vaikka oltaisiin toivottu, että niitä olisi ollut. Toivottavasti tämä saadaan nyt erittäin pian kuntoon.

Toinen huolenaihe koskee muistisairaita. Miten heistä huolehditaan, jos heidän liikkumismahdollisuutensa ovat vapaat? Onko mahdollista asettaa jonkinlaisia rajoitteita, kun he eivät välttämättä ikään kuin pahantahtoisesti näitä määräyksiä ja suosituksia riko vaan eivät vain terveydentilansa vuoksi kykene niitä noudattamaan?

22.12 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Uudenmaan eristäminen ei ole varmastikaan mikään helppo päätös, mutta minä kyllä kuulun niihin kansanedustajiin, jotka ymmärtävät sen, koska emme halua Uudestamaasta vastaavaa maakuntaa kuin mikä Italiassa on Lombardia. Emme halua olla se maakunta, joka on levittämässä virusta muualle Suomeen, mutta ymmärrän kyllä hyvin niitä ihmisiä, joita tämä päätös nyt närkästyttää. Aivan kuten edustaja Multala tuossa aiemmin sanoi, meillä on useita henkilöitä, jotka ovat jo siirtyneet kesämökeilleen ja tehneet sen juuri oikealla tavalla, eivät ole hankkineet mitään kontakteja siinä matkan varrella ja ovat tehneet kaikki oppikirjan mukaan, ja nyt kun vielä kevätkin on vähän varhaisemmassa vaiheessa, niin heistä on varmasti tuntunut tässä tilanteessa hyvältä ratkaisulta eristää itsensä jonnekin kauas mökkiin. Ymmärrän hyvin, että heitä ärsyttää tämä tilanne, eritoten vielä, kun lehdistä saamme lukea koko ajan sitä, millä tavalla Helsinki-Vantaalle on tullut näitä matkailijoita juuri pahimmilta alueilta, Italiasta, Espanjasta ja niin edelleen, ja he eivät ole saaneet riittäviä ohjeita, millä tavalla tätä karanteenia pitää noudattaa. Ja nyt kun vielä katsoo tätä keskustelua, mitä eri viranomaiset ovat käyneet, niin näyttää siltä, että Finavia, STM, THL ja ulkoministeriö keskenään pallottelevat tätä asiaa ja eivät oikein osaa päättää, kenen se vastuu itse asiassa on. Kysynkin teiltä, pääministeri: kenen se vastuu on, ja aiotteko todella nyt tehdä niin, että kun meillä on noin 40 000 matkailijaa vielä maailmalla, he sitten saavat kunnolliset ohjeet?

Olen ymmärtävinäni niin, että HUSin toimitusjohtaja on juuri tänä iltana esittänyt sellaista vaihtoehtoa, että maailmalta Suomeen tulevat eristettäisiin karanteeniin 14 päiväksi lentokenttähotelleihin, jolloin heillä olisi suora meno sellaiseen paikkaan, jossa on selkeä ohjeistus siitä, kuinka tulee toimia. He ovat todellakin silloin eristyksissä muista. Kysyisin teiltä, pääministeri, mielipidettä tähän asiaan. Olisiko tämä yksi vaihtoehto? Toki olemme hiukan myöhässä, emmekä ihan hiukankaan, mutta kuitenkin tulijoita on vielä paljon sieltä maailmalta, ja meidän täytyy ainakin heidän suhteensa toimia nyt viisaalla tavalla.

Nyt tätä Uudenmaan eristämistä ollaan tekemässä 19.4. saakka. Tavallaan se tuntuu loogiselta, että edetään pala kerrallaan ja katsotaan, millä tavalla tämä vaikuttaa, mutta toisaalta itsestäni tuntuisi loogiselta, että kaikki rajoitukset olisivat samanmittaisia. Niin on toimittu muissa maissa. Jos katson vaikka Ranskaa tai Espanjaa, niin siellä on yleensä tehty niin, että on menty kaksi viikkoa eteenpäin hyvin suurin rajoituksin, on ulkonaliikkumiskiellot ja niin edelleen, joita ei ole rajoitettu vanhuksiin tai riskiryhmässä oleviin, vaan ne ovat koskeneet kaikkia, jolloin ihmiset ovat myöskin kokeneet, että he ovat yhdenvertaisia tämän vakavan sairauden ja tilanteen edessä. Itse pahoin pelkään, että kun me tällä tavalla pikkuhiljaa tuomme näitä erilaisia rajoituksia — toki ymmärrettävästi, koska ne ovat suuria rajoituksia ja niillä on myös taloudellisia vaikutuksia — niin me vain siirrämme tätä ti-

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

lannetta. Olisin valmis vielä paljon kovempiin rajoituksiin, jotta me saamme kukistettua tämän epidemian, mikä nyt on tänne tullut ja tulossa. Pahoin pelkään, että tällä tavalla me vain viivästyttämme sitä edelleen ja myöskin ne taloudelliset ja muut kärsimykset tulevat olemaan entistä suurempia. Kysyisin teiltä, pääministeri: Mitä mieltä te olette tästä tilanteesta? Onko meillä nyt tehty kaikki oleellinen, vai onko vielä tulossa lisää rajoituksia, kuten muissa maissa on tehty?

Puhemies Matti Vanhanen: Pyrin pitämään tämän keskustelun nyt tässä liikkumisvapautta koskevassa kysymyksessä ja annan puheenvuoroja valtioneuvoston jäsenille hiekan myöhemmin.

22.17 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on yksi Suomen itsenäisyyden ajan kovimmista poikkeustoimista. Hallitus esittää järeää rajoitusta uusmaalaisien perusoikeuteen, vapauteen liikkua. Uudenmaan raja aiotaan sulkea lähinnä välttämättömyyden työmatkaliikennettä lukuun ottamatta. Olen saanut viime päivinä uusmaalaisilta paljon palautetta. Siitä heijastuu suuri huoli tulevaisuudesta, terveydestä ja nyt myös mahdollisuudesta liikkua vapaasti. Uudenmaan maakuntahan on koronavirusepidemian keskus Suomessa. Tunnetuista tartunnoista yli 60 prosenttia on täällä. Virus on hallituksen mukaan levinnyt useissa Uudenmaan kunnissa — näin, ministeri Kiuru, sanoitte eilen.

Koronavirusepidemia on uhka ihmisten hengelle ja terveydelle, tämä on selvä, ja jokaisella suomalaisella on perustuslaissakin taattu oikeus elämään. Hallitus on ryhtynyt ymmärrettävästi mittaviin toimiin tätä kriisiä vastaan suojatakseen ihmisten oikeutta, suomalaisten oikeutta elämään. Mutta iso kysymys on se, miksi vasta nyt ja miksi juuri näillä keinoilla. Euroopan epidemia-alueet ovat olleet jo pitkään Suomen hallituksen ja viranomaisien tiedossa. Samaan aikaan, kun pääministerin ilmoituksen yhteydessä täällä eduskunnassa hallitus ohjeisti suomalaisia lähinnä pesemään käsiään, valtava joukko suomalaisia lomaili eri puolilla maailmaa ja Eurooppaa jo tiedossa olevilla epidemia-alueilla saaden tartuntoja — palatakseen niiden kanssa tänne kotimaahan. Kun hallitus oli yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa todennut poikkeusolot ja hallitus oli kehottanut suomalaisia palaamaan kotimaahan, infektoituneet matkalaiset otettiin Helsinki-Vantaan lentoterminalilla vastaan ilman kummempia varotoimia — tietojeni mukaan vielä eilenkin on matkustajia palannut Suomeen ilman, että he ovat saaneet edes asianmukaista ohjeistusta — ja monet ovat liikkuneet näiden viikkojen aikana lentokentältä pois julkisilla kulkuvälineillä. No, nyt kun tämän seurauksena epidemia on päässyt leviämään erityisesti täällä Uudellamaalla ja nyt sitten toisaalta uusmaalaisien vapautta liikkua aiotaan välttämättömyydestä syistä rajoittaa, niin tokihan meillä uusmaalaisilla on oikeus tietää, arvoisa hallitus, miten on mahdollista, että tämä pääsi tapahtumaan, että ihmisiä pääsi sieltä lentokentän koronaportista vapaasti liikkumaan. Massoittain matkalaisia päästettiin maahan ilman mitään kontrollia, osa jopa ilman vähäisintäkään ohjeistusta epidemiaan liittyen. No tässähän ei ole järkeä. Ei riitä, arvoisa pääministeri, että toteatte, että tapahtui virhe. Hallitus, teidän on kerrottava, miksi tämä virhe tapahtui ja miten sen toistuminen aiotaan nyt estää. Arvoisa hallitus, nyt ennen Uudenmaan rajan sulkemista toivon, että kuulemme, miten huomista alkaen lentokentän koronaportti suljetaan, ennen kuin Uudenmaan raja suljetaan.

Arvoisa puhemies! Suomalaisten vapautta liikkua maassa voidaan rajoittaa vain välttämättömyydestä syistä, ja se voidaan tehdä vain oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Sitä voidaan käyttää vasta, kun viranomaisien tavanomaiset toimivaltuudet eivät

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

enää riittä taudin taltuttamiseksi. Näin sanoo valmiuslaki, ja tätä perustuslakivaliokunta seuraavaksi arvioi.

Kun valmiuslain liikkumisrajoituksen voimalla Uusimaa aiotaan laittaa kiinni ja perusoikeuksia rajoittaa, niin uusmaalaiset ja suomalaiset ansaitsevat kuulla kaikki perusteet tälle toimenpiteelle. Nythän perustelumuiotiossa on laajasti käsitelty toki näitä perusteita, ja haluan tuoda esille, että kaikki avoimuus tässä asiassa auttaa myös näiden rajoitteiden hyväksymistä. Hallitus on vedonnut ymmärrettävästi siihen, että maakunnissa tehohoidon kapasiteetti on niukka. Ymmärrettävä ja hyvin merkittävä riski on esimerkiksi se, että iso joukko uusmaalaisia lähtisi Lappiin pääsiäislomalle — tiedämme, että Lapin keskussairaalassa on hyvinkin vähän näitä tehohoitopaikkoja, ymmärtääkseni yhdeksän kappaletta tällä hetkellä. Silti monilla suomalaisilla näistä perusteista huolimatta on sellainen tunne, että tietoa tästä epidemiasta ei tule riittävästi. Arvoisa pääministeri, minulta on kysytty, mitkä ovat tarkalleen ne vaikutukset, jotka ihmisten terveydessä ja hyvinvoinnissa halutaan saavuttaa, mikä on hallituksen rehellinen tilannearvio tämän kriisin mittaluokasta ja miksei koko tilannekuvaa reaaliaikaisesti julkaista, miksei kuntakohtaisia tartuntatietoja esimerkiksi Uudenmaan osalta julkaista. Tämä auttaisi ihmisiä ymmärtämään sen, minkä takia koko Uudenmaan osalta täytyy raja sulkea. Sanotaan, kehyskuntien osalta ihmisiä auttaisi se, että he tietäisivät, että kyse ei ole vain pääkaupunkiseudun ongelmasta vaan epidemia on levinnyt useampiin kuntiin.

Sitten se toinen iso kysymys on se, mitä hallitus tarkalleen ottaen pyrkii saavuttamaan koronaepidemian vastaisessa taistelussa eli mikä hallituksen koko koronastrategia on. Eli nyt kun uusmaalaiset eristetään muusta Suomesta, hallitus perustelee, että se on välttämättömyys ja se on oikeassa suhteessa, mutta se, mitä hallitus haluaa lopulta saavuttaa, on saatanut jäädä ihmisille epäselväksi. Pääministeri, olette aiemmin kommentoinut, ettei epidemian leviämistä voi enää estää, ja hallitus onkin julkilausutun tavoitteensa mukaan pyrkinyt ainoastaan madaltamaan tätä epidemian huippua. Nyt kysyisinkin, onko tämä edelleen hallituksen tosiasiallinen tavoite, ja viittaa nyt sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö Varhila toteamukseen tämän päivän Helsingin Sanomissa, jossa hän totesi: ”Kysymys on siitä, miten saamme laumaimmuneiteiden aikaan väestössä niin, että riskiryhmiä on suojattu.” No, kuten tiedämme, Isossa-Britanniassa paljon kritiikkiä herättänyttä laumasuojaa [Puhemies koputtaa] hallitus ei pääministerin mukaan kuitenkaan tavoittele. Eli mitä siis tavoittelette, mikä on hallituksen koronastrategia? Ja oletteko varmoja, ettei Suomessa todella kannata pyrkiä tukahduttamaan epidemiaa? Tällaista ovat vaatineet muun muassa Helsingin yliopiston professori Olli Vapalahti, THL:n emeritustutkimusprofessori Matti Jantunen ja Ranskan tieteellisen komitean puheenjohtaja, näin muutamia mainitakseni. Myös Norja on ilmoittanut tällä viikolla siirtyneensä tähän tukahduttamislinjaan, [Puhemies: 7 minuuttia on kulunut!] jota WHO:kin ymmärtääkseni suosittelee.

22.24 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Tämä niin sanottu koronapandemia on koko maailmassa ja kaikissa valtioissa johtanut aivan hurjiin ja poikkeuksellisiin ratkaisuihin. Ehkä yksi hurjimpia tähän asti nähtyjä on Intian päätös tehdä käytännössä lockdown, sulkea maa, laittaa ulkonaliikkumiskielto — toista miljardia ihmistä siellä ihan toisella puolella maailmaa toisissa olosuhteissa. Ja, puhemies, myös Suomessa me olemme tämän koronaviruksen takia lähteneet aivan poikkeuksellisiin toimenpiteisiin. Ei varmaan ole liioittelua sanoa, että sotien jälkeen, Lapin sodan jälkeen, lähes 80 vuoteen, ei ole tällaisia rajoituksia ihmisten arkielämään ja perusoikeuksiin toteutettu. Joku voisi sanoa jopa niin,

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

että ei aikaisemminkaan, ennen sotiakaan, sotien aikanakaan, näitä tiettyjä rajoituksia ole näin vahvasti toteutettu.

Jonkin verran julkisessa keskustelussa on esitetty, että on vain oltu ja ihmetelty ja pohdittu, [Sebastian Tynkkysen välihuuto] mutta itse sanoisin kyllä, että aika rajuja ratkaisuja Suomessa on tehty alkaen jo siitä, että tasavallan presidentin kanssa yhdessä valtioneuvosto on todennut, että maassa vallitsee poikkeusolot, emme elä normaalitilanteessa, maassa vallitsee poikkeusolot. On toteutettu kokoontumisvapauden rajoituksia, on suljettu maan ulkorajat, on annettu ikärajoihin perustuvia ohjeita, ja nyt ollaan toteuttamassa eräs varmaan Suomen historian kovimpia yksittäisiä ihmisten perus- ja ihmisoikeuksien rajoituksia eli ollaan ottamassa käyttöön valmiuslain 118 §:ssä säädetty liikkumisvapautta koskeva rajoitus, joka tosiaan, mikäli perustuslakivaliokunnan tarkastelun jälkeen siinä ei virheitä havaita, tulisi huomenna perjantaina 27. päivä maaliskuuta voimaan ja olisi sitten tuonne huhtikuulle, 19. päivään asti, voimassa sillä tavalla, että Uudenmaan maakuntaan tulo ja täältä Uudenmaan alueelta poistuminen kiellettäisiin, siten kuitenkin, että jokaisella olisi oikeus palata kotiin asuinpaikkakunnalleen. Rajoitus on erittäin tiukka. Vain tietyillä rajatuilla kriteereillä tähän maakuntaan, meidän suurimpaan maakuntaamme, saisi tulla ja sieltä lähteä: muun muassa viranomais toiminta, työ, luottamustoimi, lakisääteinen velvollisuus tai pakottava perhesyy eli lapsen tapaamisoikeuden toteuttaminen tai lähiomaisen kuolema tai vastaava syy olisi riittävä, että tämän rajoituksen voisi ylittää.

Tämä on, puhemies, erittäin radikaali rajoitus meidän perustuslaissa turvattuun, perustuslain 9 §:n mukaiseen, liikkumisvapauteemme. Itse kuitenkin tuen tätä asetusta — niin kuin sitä tukee varmaan koko eduskunta yksimielisesti, uskallan näin arvioida — siksi, että kuitenkin perustuslain eniten suojaama oikeushyvä ja meidän valtion ja oikeusjärjestyksen eniten suojaama oikeushyvä on oikeus elämään, ihmisen henki ja terveys, ja sitä tässä suojataan.

Puhemies! Meillä on syntynyt sellainen tilanne tässä maassa, että tämä koronavirus on levinnyt kaikista eniten pääkaupunkiseudulla ja koko Uudenmaan maakunnan alueella. Voi puhua jopa niin, että Uusimaa on tietyllä tapaa viruskeskus Suomessa. Tartuntoja on muuallakin kuin ihan täällä Helsingissä ja Espoossa. Kuten täällä on aikaisemmissa hyvissä puheenvuoroissa hyvin esitetty, tällä erittäin rajulla ihmisten perusoikeuksiin puuttumisella pyritään estämään se, että tämä pandemia leviäisi hallitsemattomasti pitkin Suomea. Tässä taudissa on sellainen pirullinen puoli, että se vie erittäin monia siihen sairastuneita tehohoitoon ja ne tehohoitajaksot ovat hyvin pitkiä. Ja kuten täällä esimerkiksi edustaja Vestmanin hyvässä puheenvuorossa tuli esille, meillä on rajallinen, muutaman sadan kapaleen tehohoitokapasiteetti tässä tasavallassa, ja mikäli tämä pandemia leviää hallitsemattomasti, me ajaudumme sellaisiin tilanteisiin, että joudumme tekemään valintoja tuolla hoitopaikoissa siitä, ketkä pelastetaan ja keitä ei, ja sehän on aivan karmea tilanne, jos sellainen Italian ja Espanjan tyyppinen tilanne meillä Suomessa tulisi. Ja se, puhemies, pitää kaikin tavoin välttää, että meillä erikoissairaanhoito menee tukkoon, niin että joudumme valitsemaan, ketä hoidetaan ja ketä ei hoideta. Kaikkia pitää Suomessa hoitaa, se on meidän yhteiskuntamme moraalinen aivan perusjuttu.

Puhemies! Täällä on nyt tämän asetuksen käyttöönottokeskustelussa, myös aiemmin kyselytunnilla, puhuttu paljon siitä, mikä on se strategia: puhutaanko tällaisesta laumastrategiasta, laumaimmuneiteiden rakentamisesta, hidastamisesta vai tukahduttamisesta. Haluan nyt sanoa tässä vielä, että missään nimessä ei Suomen strategia ole mikään laumaimmuneiteiden rakentaminen ja se, että annetaan epidemian, pandemian, tarttua koko väestöön ja

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

sitten siitä selviävät vahvimmat, me nuoremmat, ja sitten siihen kuolee näitä riskiryhmläisiä. Se ei todellakaan ole Suomen strategia eikä voi olla Suomen strategia. Mutta sen sanon nyt, kun täällä tuntuu kansanedustajissa olevan niin valtavia epidemiologian asiantuntijoita nykyään, että minä ihan tällaisella pohjalaisella maalaisjärjellä näen niin, [Sebastian Tynkkysen välihuuto] että on hienoa, jos näillä toimilla saadaan tukahdutettua tämä sairaus, mutta luulenpa vain, että se ei täysin onnistu, se jossain määrin leviää meillä tässä maassa, ja näillä kovilla rajoitustoimilla yritetään nyt sitten pitää se leviäminen minimissä. Hienoa, jos se tukahtuu, mutta voi olla, että sitä ei saada tukahdutettua. Yritetään edes hidastaa sitä mahdollisimman pitkälle.

Puhemies! Ihan loppuun totean sen, että perusoikeuksia ei pidä rajoittaa varmuuden vuoksi ja pitää tehdä vain välttämättömät rajaukset ihmisten oikeuksiin, ja siksi tätä liikkumisrajoitusta ei laiteta vaikkapa Kainuuseen tai Pohjanmaalle vaan se toteutetaan täällä, missä on viruskeskittymä. Haluan jo tässä kohtaa pahoitella tätä kaikille 1,7 miljoonalle uusimaalaiselle, joiden arkea tämä tulee rajusti vaikeuttamaan ja aiheuttamaan erilaista vaivaa ja kiusaa ja varmasti myös taloudellisia menetyksiä. Mutta tahdon nyt vedota tässäkin yhteydessä vielä suomalaisiin, että jotta suojelisimme lähimmäisiämme, meidän iäkkäitä vanhempiamme, meidän ystäviämme, joilla on ollut vaikkapa syöpä juuri, meidän pitää nyt pysyä kotona. Nyt ei ole aika lähteä siivoamaan mökkiä, nyt ei ole aika lähteä sukuloimaan toiselle puolelle maata, [Puhemies koputtaa] vaan olemalla kotona me voimme suojella lähellämme olevia riskiryhmäläisiä. Nyt on jokaisesta suomalaisesta kiinni, miten me suojellemme [Puhemies koputtaa] elämää Suomessa tämän pandemian aikana.

22.32 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Oikeus elämään on yksi keskeisimmistä perustuslaillisista oikeuksista ja ihmisoikeuksista, ellei keskeisin. Nyt joudutaan harkitsemaan äärimmäisiä ja poikkeuksellisia toimenpiteitä tämän oikeuden suojelemiseksi ja samalla rajoittamaan muita demokraattisen yhteiskunnan keskeisiä vapauksia.

Tässä hallituksen perustelumuistiossa on annettu epidemiologinen ja lääketieteellinen tilannekuva ja kuvattu sitä, minkä takia tämä päätös ja esitys on tehty ja eduskunnan arvioitavaksi tuotu. On todella tärkeää, kuten moni muukin on tässä aikaisemmin tuonut esiin, että meillä olisi mahdollisimman hyvät perustelut ja mahdollisimman hyvät arviot jokaisen toimenpiteen vaikuttavuudesta. Samalla meidän on toki hyväksyttävä se, että tällaisessa tilanteessa meillä ei voi olla täydellistä tietoa. Kaikkein oleellisinta on se, että meillä on mahdollisimman hyvä päivitetty tieto kuitenkin käytössä ja että se on avoimesti arvioitavana, jolloin myös muut asiantuntijat, tutkijat, voivat osallistua tähän keskusteluun. Ison-Britannian hallituksen strategia muuttui radikaalisti sen jälkeen, kun yli 200 tutkijaa otti kantaa avoimessa kirjeessä Ison-Britannian sen aikaiseen strategiaan, jossa ajateltiin, että tämä virus voisi melko vapaasti pyyhkäistä väestön yli. Tämä on muuttunut nyt täysin, ja mitä ilmeisimmin Isossa-Britanniassakin on ulkonaliikkumiskieltoa vastaavia toimenpiteitä, eli kaikki kääntyi hyvin nopeasti.

Tässä on hyvä, että on tilannekuvaa todellakin päivitetty ja todettu muun muassa, että ilman suojaustoimia väestöstä infektiioon epidemian ensiaallon aikana sairastuu jopa 80 prosenttia, tapauksista 15 prosenttia on vakavia ja 5 prosenttia kriittisiä. On täysin selvää, että tällaiset luvut ovat sellaisia, että niiden hoitoa ei meidän terveysjärjestelmä kestäisi. Sen lisäksi on tullut uutta tietoa siitä, kuinka vakava infektio voi olla ja kuinka se voi olla nuoremmillekin henkeä uhkaava. Täällä hallituksen muistiossa todetaan, että toisin kuin pandemian alussa ajateltiin, koronainfektio on myös osalla nuorempia ikäluokkia erittäin va-

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

kava aiheuttaen myös osalle tartunnan saaneista 30—69-vuotiaista henkeä ja terveyttä uhkaavan ja tehohoitoa vaativan keuhkokuumeen. Samoin tässä on todettu, että tämä tehohoidon kesto on pidempi kuin on arvioitu. Tässä on monta tekijää, jotka perustelevat sitä, että rajoittamistoimenpiteet ovat tarpeellisia.

Sitten täytyy kysyä myös samalla, kun puhutaan siitä — edelleen näinä päivinä — että voitaisiin suojella riskiryhmiä, kuinka realistisella pohjalla se on, koska riskiryhmiä on Suomessa valtavasti. Pelkästään yli 70-vuotiaita suomalaisia on melkein 900 000. Sen lisäksi on monia syöpäsairaita, diabeetikkoja ja niin edelleen. Meillä on itse asiassa valtava määrä ihmisiä, jotka kuuluvat riskiryhmiin, ja monien asiantuntija-arvioiden mukaan ennen pitkää toki riskiryhmiinkin jotain kautta virus päätyy, jos sen viruksen levinneisyys väestössä on korkealla. Se voi olla se kotihoidon työntekijä tai lapsi, joka käy sairasta vanhempaansa katsomassa. Ihan kaikkea ei voida estää.

Ja sen lisäksi haluaisin kysyä, kun tämä on kuitenkin nyt uusien tietojen mukaan vaarallinen tauti nuoremmillekin, vaikka ei niin vahvasti kuin vanhemmille: Miten nyt sitten koko Suomessa ja Uudellamaalla suojellaan muuta väestöä tämän taudin etenemiseltä? Nyt kun tehdään todennäköisesti tämä tarpeellinen Uudenmaan matkustusta rajaava toimenpide, niin millä tavalla Uudenmaan sisällä ollaan hidastamassa taudin etenemistä? Mitä toimenpiteitä aiotaan tehdä? Kun tänään pyöräilin tänne töihin, niin kyllä väki on vähentynyt keskustassa, mutta kyllä siellä edelleen on ihmisiä, jotka kulkevat porukoissa. Mitä me teemme tämän tilanteen osalta, jos havaitaan, että tämä tauti jatkaa etenemistä? Me emme varmaan halua, että tästä Uudestamaastakaan tulee sellainen tautiriskialue, jolla sitten vanhemmat tai nuoremmatkin joutuvat sinne tehohoitoon?

Tämän lisäksi täytyy huolehtia, että Uusimaa — Uudenmaan ihmiset, melkein 1,7 miljoonaa ihmistä — ei ole eriarvoisessa asemassa perusterveydenhuollon saatavuuden osalta, joten on keskeistä, että riittävän ajoissa tasataan maan sairaanhoitokapasiteetin kesken erilaisia hoitotoimenpiteitä. Koska tehohoitoa vaativia on vaikea tai mahdoton siirtää, niin täytyy riittävän ajoissa suunnitella se, miten esimerkiksi osa syöpähoidoista voidaan siirtää muualle maahan, jos tilannekuva on tämä, että Uudellamaalla taudin eteneminen on varsin vikkellä.

Mutta ennen kaikkea toki haluaisin kuulla sen arvion siitä, miten Uudellamaalla voidaan edelleen tartuntaketjuja tunnistaa — tai palata, toivon mukaan, siihen tilanteeseen, jossa voitaisiin tunnistaa, missä sairastuneita on, nyt kun ollaan testaamiskapasiteettia lisäämässä. Miten sitä lisätään riittävästi, ja mikä on nyt se exit-strategia hallituksella sitten päästä tästä tilanteesta ulos? Se on kaikkein keskeisin kysymys tai ainakin yksi keskeisimmistä. Kuinka monta kuukautta voimme olla sosiaalisessa eristyksessä? Kestääkö talous sen? Kestääkö ihmisten terveys ja terveydenhuoltokaan sitä kaikista varotoimenpiteistä huolimatta? Onko huonoista vaihtoehtoista kenties paras strategia tutkia tarkemmin niitä Etelä-Korean ja Singaporen malleja, joissa on aika systemaattisesti lähdetty tartuntaketjuja jäljittämään? Tällaisiin vastauksia varmasti moni uusmaalainenkin pohtii ja moni muu suomalainen. Miten me voimme parantaa tietopohjaa tästä taudinkuvasta, ja miten me voimme estää näiden tartuntaketjujen leviämistä, koska tiedetään, että myöskään nuoremmat ihmiset eivät ole tämän taudin vakavilta seurauksilta suojassa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt sitten edustaja Ovaska vielä, ja sen jälkeen ministerit vastaavat, katsotaan näin aluksi, 3 minuutin puheenvuoroilla.

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

22.39 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä ei tule olemaan helppoa. Meidän on hyvin vaikea löytää vastauksia edes kaikkiin näihin kysymyksiin, mitä täällä salissa on esitetty. Ehkä hallituksella on. Mutta kun itse ajattelee — mitä on seurattu mediaa ja luettu ja yritetty ymmärtää tietoja muualta Euroopasta ja muualta maailmasta — niin aina tulee entistä enemmän kysymyksiä, kun niitä lukee. Tämä tulee myös vaatimaan paljon uhrauksia, se on aivan selvä, niin kuin ne kaikki päätökset, mitä tässä salissa on jo tähän mennessä tehty.

Eihän meillä myöskään ole minkäänlaista 100 prosentin varmuutta siitä, miten tämä virus lopulta käyttäytyy, ei ole myöskään WHO:lla tai muilla. Ehkä siitä olen harmissani, että moni tuntuu etsivän jo syyllisiä, siinä vaiheessa, kun ollaan kuitenkin hakemassa kaikkia keinoja, millä tavalla pystytään lieventämään taudin leviämistä ja ennen kaikkea estämään sen leviämistä. [Sebastian Tynkkynen: Kyllä on kestänyt!] Mutta kyllä olen sitä mieltä, että ennen kuin etsitään syyllisiä, pitää löytää ratkaisuja. On myönnetty virheitä, mitä jotkut ovat tehneet, mutta siitä, kun niitä kaivetaan, kaivamalla kaivetaan, tulee välillä mieleen kyllä eräs tuttu sanonta siitä isommasta kirjasta, että joka on synnitön, niin heittäköön sen ensimmäisen kiven.

Tämä maakunnan sulkeminen on sen verran raju toimenpide, että se tulee näkymään ei vain uusmaalaisien vaan muidenkin perheiden ja ihmisten arjessa, niin kuin täällä salissa on sanottu, esimerkiksi siinä, jos huoltajat asuvat eri maakunnissa tai muuten tilanne on se, että ollaan eri maakuntien alueella. Tämä vaatii aikamoista totuttelua. Nyt tämä aika on siihen huhtikuun, onko se, 19. päivään, mutta meillä ei ole tiedossa myöskään muuten, mitä kaikkea tässä vielä tulee tapahtumaan ja minkälaisia päätöksiä tähän saliin on vielä tulossa.

Meidän pitää tarkastella tarkkaan myöskin sitä, mitä muissa maissa tapahtuu, niin kuin tässä edellä Holopainen ansiokkaasti puhui Singaporesta ja muista, ja on arvioitava, mitä siellä on tehty ja mitä me voisimme tehdä ja ottaa oppia myöskin sieltä — se on erityisen tärkeää. Mutta sitten meidän tarvitsee myöskin katsoa, mitä meidän naapurissamme tapahtuu. Voiko esimerkiksi Ruotsi aiheuttaa meille riskin ja aiheuttaa sen, että sieltä tauti leviäisi esimerkiksi Suomen puolelle nopeammin? Tähän meillä pitää myöskin olla varautumissuunnitelma.

Mutta kuten sanoin, arvoisa puhemies, kysymyksiä on paljon enemmän kuin vastauksia, ja uskon, että hallitus omalta osaltaan koko ajan pyrkii toimitaan hakemaan tietoa ja osaltaan myöskin tuomaan niin nopeasti kuin mahdollista tänne päätettäväksi asioita, joilla suomalaisten turvallisuudesta ja terveydestä pidetään huolta, vaikkakin se tulee vaatimaan hyvin paljon uhrauksia meiltä kaikilta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt pääministeri Marin, 3 minuuttia.

22.42 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Kun kuuntelen näitä salin joitakin puheenvuoroja, niin niistä saa sen käsityksen ikään kuin mitään ei olisi tehty. [Sebastian Tynkkynen: Ei, vaan liian myöhään!] Suomi on poikkeusoloissa ensimmäistä kertaa rauhan aikana. Koulut, oppilaitokset, korkeakoulut on suljettu. Julkisia kokoontumisia on rajoitettu. Julkiset tilat virastoja lukuun ottamatta on suljettu. Lähikontakteja on käsketty välttämään. Ihmiset on määrätty karanteeniin, jos he ovat olleet ulkomailla epidemia-alueilla. Toimia on tehty erittäin laajasti. [Eduskunnasta: Hyviä toimia!] Valmiuslaki on otettu käyttöön. Nyt me esitämme valmiuslain 118 §:n liikkumisrajoituksia, ja tämän salin kes-

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

kusteluista, joistakin puheenvuoroista, saa käsityksen, että mitään ei olla tehty, tai jos on tehty, niin liian myöhään.

Suomi, meidän tautitilanteeseemme nähden, on itse asiassa toiminut etupainotteisesti, ja me olemme ottaneet käyttöön erittäin kovia ihmisten perusoikeuksiin kajoavia rajoittamistoimia, joita ei todella tehdä kevyin perustein. Hallitus olisi myös halunnut, että tämän maan ravintolat, kuppilat, yökerhot olisi suljettu tänä viikonloppuna. Eduskunta kuitenkin edellyttää hallitukselta vielä asetusta asiasta, selvityksiä asiasta, ja totta kai hallitus ne eduskunnalle tulee toimittamaan, mutta me olisimme halunneet jo tänä viikonloppuna sulkea nämä kuppilat.

Me olemme tehneet paljon. Minä en pysty ennakoimaan vielä, olemmeko me tehneet riittävästi, mutta me myös toimimme niiden Suomen lakien varassa, joita tähän maahan on säädetty. Esimerkiksi tätä valmiuslain 118 §:ää, jota nyt olemme ottamassa käyttöön — mikäli se menee eduskunnasta läpi eli perustuslakivaliokunta ja eduskunta sen hyväksyvät — ei kevyin perustein voi ottaa käyttöön, ja epäilisinpä, että meidän lainsäädäntömme ei esimerkiksi mahdollistaisi nykytilanteessa yleistä ulkonaliikkumiskieltoa. Saamme nähdä, meneekö tästä salista läpi tämä rajoittamistoimenpide Uudenmaan ja muun Suomen liikkumisen välillä. Itse toivon, että menee, pidän sitä täysin välttämättömänä, täysin perusteltuna ja oikea-aikaisena ja myös oikeassa suhteessa olevana toimenä, mutta tämä jää nähtäväksi.

Hallitus suhtautuu tähän tilanteeseen vakavasti. Se tulee tekemään kaikkensa sen eteen, että epidemian kulkua voidaan hidastaa, voidaan estää niiltä osin kuin se on mahdollista, että meidän terveydenhuollon kapasiteettimme ja kantokykymme turvataan kaikissa olosuhteissa, jotta jokainen suomalainen ihminen, joka hoitoa tarvitsee, voi hoitoa saada, ja että riskiryhmien eli erityisesti ikääntyneiden ja perussairaiden ihmisten, näiden ihmisten, henkeä ja terveyttä voidaan erityisesti suojella. Tässä on vastaus siihen kysymykseen, mikä on Suomen strategia: hidastaa taudin etenemistä, estää sitä, jos se suinkin on mahdollista, turvata terveydenhuollon kantokyky ja suojata riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Tämä on ollut meidän strategiamme koko ajan, ja sen olen tänäänkin eduskunnalle jo useita kertoja todennut. Toivon, [Puhemies koputtaa] että sitä viestiä myös kuunnellaan, kun sitä täällä kysytään.

22.46 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Kiitokset edustajille erittäin hyvistä kommentteista. Ne toki kirittävät hallituksen toimia, mutta kuten pääministeri hyvin sanoo, tässä on jo käytössä erittäin rankkoja, isoja toimia tämän taudin hidastamiseksi. Kyse on siitä, että jos emme näitä tee, tämä tauti leviää nopeammin ja meidän tehohoito-kapasiteettimme ei sitä kestä. Tämän takia myös tällaisia rajoitustoimenpiteitä nyt esitetään. Ne eivät ole helppoja toimia, niitä ei tehdä helposti, kynnys on erittäin korkea. Kuten pääministeri tässä hyvin myös toteaa, voi olla niin, että jos tämä ei menisi läpi, miten sellaisessa tilanteessa ulkonaliikkumiskiellotkaan voisivat mennä läpi. Kyse on siitä, että näiden toimien täytyy olla täysin välttämättömiä, on tehty kaikki muu ennen, jotta voidaan lähteä tällaiseen liikkumisen rajoittamiseen.

Ja totta kai tässä aivan keskeistä on se, että poliisi tulee osaltaan tekemään tämän valvontatyön. Kuten täällä aiemmin sanoin, poliisin resurssit ovat varmasti kaikkien tiedossa, ne eivät ole hyvät, ne eivät ole riittävät. Poliisi joutuu tähän hakemaan myös virka-apua Puolustusvoimilta. Työstä tullaan varmasti selviämään, mutta on hyvä muistaa se, että tämä työ tulee viemään poliisin resursseja pois myös muusta toiminnasta, rikostorjunnas-

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

ta, rikostutkinnasta, hälytystehtävistä. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että ihmiset noudattavat näitä sääntöjä, ohjeita, poliisin käskyjä ja neuvoja eivätkä uhmaa niitä turhaan. Kyse on vakavasta taudista, joka nyt täytyy yhdessä pysäyttää.

Tämän takia, koska resurssit ovat niukat, niitä on toki haettu myös lisää. Sisäministeriö on tehnyt jo ensimmäiseen lisätalousarvioon omat esityksensä ja on tehnyt myös seuraavaan lisätalousarvioon uudet esitykset sekä poliisin että Rajan osalta.

Muun muassa Rajan osalta on toki selvää se — kun tässä edustaja aiemmin kysyi, mitä teemme muiden, naapurien, tautitilanteen osalta — että totta kai seuraamme sitä tilannetta, teemme yhteistyötä viranomaisten, poliitikkojen kesken. Juuri keskustelin sisäministeri-kollegan kanssa Ruotsista, ja myös siellä rajalla tehdään konkreettista päivittäistä yhteis-työtä. Jos on niin, että havaitaan rajanylityksiä, joissa ihmisillä on potentiaalisesti oireita, ihmiset ohjataan hoitoon suoraan oikeille viranomaisille. Ja kun tämä sisärajavalvonta itsessään on palautettu ja ulkoraja on kiinni, niin siellä rajavartijat aktiivisesti tekevät sitä työtä. Meidän rajanylityksistä yli 90 prosenttia on nyt poistunut tällä hetkellä. Liike on paljon vähäisempää, ja ennen kaikkea tavaraliikenne ja se välttämätön työmatkaliikenne edel-leen toimivat tässä kohdassa.

Moni kysyi, miksi eivät voi mökkeilijät sitten jäädä sinne mökeille. Haluan nostaa tässä esille sen, että vaikka ymmärrän sen piilopirttiajattelun ja se sinänsä on hyvä ajatus, niin suuri riski tässä on myös se, että siellä mökillä tapahtuu onnettomuuksia, mitä tahansa, jou-dutaan rikosten uhreiksi, mitä tahansa. Silloin saatetaan kuormittaa sitä paikallista järjes-telmää tästä syystä eikä pelkästään tämän koronan takia. Eli myös tämä on ehkä syy, min-kä takia haluaisimme kutsua ihmiset nyt takaisin Uudellemaalle tässä kohtaa.

22.49 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Käsittelem-me erittäin rajua, perusoikeuksiin kajoavaa esitystä, joka tehdään vielä tärkeämmän arvon ja perusoikeuden, elämän, suojelemiseksi. Olemme hyvin raskaan valinnan edessä. Vii- konlopun tiedot siitä, millä tavalla koronavirus maattamme tulee jatkossa runtelemaan, ovat olleet sellaisia, että olen joutunut hallitukselle ja pääministerille esittämään tätä hyvin vai- keaa toimenpidettä tehtäväksi.

Tarkoituksena on kiinnittää huomiota siihen, että Uudenmaan epidemiatilanne on muu- ta maata selvästi niin paljon edellä, että jos tilanteen annetaan jatkua näin, virus kulkee yli Uudenmaan rajojen ihmisten luonnollisen liikkeen tuloksena ja loppuviimeksi olemme ti- lanteessa, jossa aika nopealla tahdilla Uudellamaalla etenevä epidemia tulee sitten myös- kin muiden maakuntien eteen liian nopeassa tahdissa.

Siksi olemme nyt sellaisen tilanteen edessä eduskunnassa, että tämän epidemian hidas- tamiseksi ja rajoittamiseksi esitetään toimea, jossa käytännössä Uudeltamaalta matkusta- minen muuhun Suomeen ja muun Suomen matkustaminen Uudellemaalle joutuu rajoite- tuksi. Kysymyksessä on valmiuslain liikkumisrajoitus koskien 118 §:ää. Olemme perim- mäisten kysymysten äärellä. Hengen ja terveyden suojelemiseksi hallitus on kuitenkin pää- tynyt esittämään nyt eduskunnalle tätä vaikeaa askelta otettavaksi. Eduskunnan käsissä on nyt se, koetaanko maamme parlamentissa tämä toimi välttämättömäksi.

Olen omassa puheessani perustellut tätä julkisuuteen nimenomaan toimenä, joka on välttämätön. Meidän on välttämätöntä rajoittaa viruksen tartunnan etenemistä ihmisten vä- lisissä kontakteissa Uudeltamaalta alueelle, missä virusta on vielä vähemmän. Perusteet syntyvät siitä, että Uudellamaalla sairaalassa olevien koronapotilaiden määrä on kaikista Suomen koronapotilaiden määrästä 75 prosenttia. Ja tosiasia on myös sanottava, että te-

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

hohoidossa olevista suomalaisista on HUSin alueen ihmisiä käytännössä 82 prosenttia. Nämä luvut vetävät meidät hiljaiseksi ja kertovat siitä, että tarkoituksena on turvata tämän maan sosiaali- ja terveydenhuollon kapasiteetti, tehohoidon riittävyys kaikille tarvitsijoille mutta viime kädessä suojella myös muiden maakuntien kapasiteettia ja tehohoitoa, [Puhemies koputtaa] jotta me voimme tämän epidemian siellä ottaa vastaan tavalla, joka olisi [Puhemies koputtaa] mahdollisimman rajoitettu ja mahdollisimman suojeltu.

Tässä edustajilla on ollut monia kysymyksiä, ja totean — jos puhemies sallii vielä 30 sekuntia — että kaikilla tavoin niistä linjauksista, joita valtioneuvosto on tehnyt sekä taannoisena torstaina että taannoisena maanantaina, tämä koko on paketti syntynyt ja sen johdosta viranomaiset ovat ryhtyneet toimiin, mutta kaikilta osin kaikki viranomaiset eivät ole onnistuneet täydellisesti tässä vaikeassa tilanteessa, joka on täydellisen uusi Suomessa. Tältä osin lentokenttäjärjestelyt kuuluvat monien ministereiden vastuualaan, ja siltä osin ministerit ovat kokoontuneet jo eilen tämän tilanteen ratkaisemiseksi. [Puhemies koputtaa] Niitä toimia otetaan nyt jatkossa käyttöön, jotta tuo lentokentän tilannekin saadaan rauhoittumaan. Tartuntatautiviranomaisten näkökulmasta rajalle on annettu tämä karanteenimääräys silloin, [Puhemies: Aika!] kun rajat ovat menneet kiinni, ja se on jaettu kaikille suomalaisille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Saanko minä pyytää, kun meillä on salissa sen verran hyvin nyt tilaa, että pidätte istuessa selkeästi turvavälin, ettei tule sairastapauksia.

22.54 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta katsottuna olemme todellakin historiallisesti poikkeuksellisessa tilanteessa. Tämä on toistettu jo monta kertaa tänään, mutta tätä voi toistaa vieläkin. Kansanedustajina meidän tulisi nyt tarkastella valtioneuvoston eilen illalla antamaa käyttöönottoasetusta liikkumisen kieltämiseksi Uudenmaan ja muun Suomen välillä sekä terveydenhuollon henkilöstön työvelvollisuuden toteuttamiseksi. Eduskunnan on nyt punnittava käyttöönottoasetusten hyväksyttävyyttä ja välttämättömyyttä. Tällaisessa kansakunnan elämää uhkaavassa hätätilanteessa on kyse vakavan tartuntataudin räjähdysomaisen leviämisen uhasta.

Ihmisoikeusasiantuntijoiden mukaan olemme nyt menossa perusoikeuksien suojamuurien läpi aiempaa järeämmällä kalustolla. Eduskunta on tosin jo hyväksynyt ensimmäisten asetusten yhteydessä, että toteutetaan poikkeuksia asetusteitse perustuslain nojalla turvatuista perusoikeuksista. Tässä tilanteessa yksittäisen kansanedustajan arvio siitä, mikä on välttämättömyyden pahimpien uhkien toteutumisen ehkäisemiseksi, tuntuu todella vaikealta tehdä. Siksi ei ole muuta mahdollisuutta kuin kuulla tarkasti meidän lääketieteen ja terveydenhuollon parhaita asiantuntijoita ja luottaa heidän tilannearvioonsa sekä maamme parhaimpiin ihmisoikeus- ja valtiosääntöasiantuntijoihin, luottaa heidän arvioihinsa riittävästä prosessista ja toimenpiteiden oikeasuhtaisuudesta ja oikeutuksesta. [Oikealta: Mites WHO?]

Arvoisa puhemies! Luotan siihen, että perustuslakivaliokunta riittävän perusteellisesti käsittelee hallituksen esitystä. On keskeistä historian kannalta, että pystymme dokumentoimaan ne punninnat, joihin poikkeukset perus- ja ihmisoikeuksiin perustuvat. Keskeiset ihmisoikeussopimukset, kuten Euroopan ihmisoikeussopimus ja YK:n yleissopimus kansalaisoikeuksista ja poliittisista oikeuksista, niin sanottu KP-sopimus, mahdollistavat eräistä ihmisoikeuksista poikkeamisen kansakunnan elämää uhkaavan yleisen hätätilan aikana. Tämä mahdollisuus on ollut esikuvana myös meidän perustuslain 23 §:n säännöksel-

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

le perusoikeuksista poikkeusoloissa. Asiantuntijoiden mukaan nämä poikkeukset kuitenkin edellyttävät erillistä hätätilailmoitusta Euroopan neuvostolle tai YK:lle. Asiantuntijoiden mukaan jo kuusi Euroopan neuvoston jäsenvaltiota on ilmoittanut poikkeavansa Euroopan ihmisoikeussopimuksen velvoitteista koronaviruksen takia. Nämä ovat Latvia ja Viro sekä Armenia, Georgia, Moldova ja Romania.

Liikkumisvapaus on turvattu sekä KP-sopimuksessa että Euroopan ihmisoikeussopimuksessa. Professori Scheininin ja Rautiaisen mukaan säännökset ovat kuitenkin melko joustavia ja mahdollisesti sallivat maan sisäisen liikkumisen rajoitukset, jos ne ovat välttämättömiä, oikeasuhtaisia ja hyväksyttäviä ihmisoikeuksien kokonaisuuden kannalta. Merkitystä on siis sillä, miten poikkeukset perustellaan ja voidaanko osoittaa, että niistä hyödytään enemmän kuin niistä kärsitään. Scheinin ja Rautiainen kyseenalaistavat kirjoituksessaan tämän. Perustuslakivaliokunta toivottavasti pohtii näitä argumentteja tosi tarkkaan ja seikkaperäisesti.

Eilisessä Helsingin Sanomien haastattelussa oikeushistorian professori Jukka Kekkonen korostaa: ”Poikkeusoloissa perus- ja ihmisoikeuksista on pidettävä jopa tavanomaista enemmän huolta. Poliittisen keskustelun yksi päälinja on vaatia yhä tiukempia toimia ja arvostella hallitusta hidastelusta. Koronaviruksen vaikutukset ovat kuitenkin niin epävarmoja, että kenelläkään ei voi olla varmaa tietoa siitä, millaista olisi optimaalinen politiikka. Sitä paitsi monisyyksiä asioita ei saisi yksinkertaistaa liikaa.”

Historia tulee arvioimaan meidän päätöksiämme ja sitä, miten olemme asettaneet eri ihmisoikeudet vastakkain. Hallituksen tavoite on kuitenkin kannatettava ja hyväksyttävä: pelastaa mahdollisimman monta elämää. Koska poikkeukset sinänsä aina aiheuttavat myös kielteisiä vaikutuksia, meidän tulee olla varmoja siitä, että valitsemamme tie on välttämättömän suojellaksemme oikeutta elämään sekä Uudellamaalla että sen ulkopuolella. — Kiitoksia.

22.59 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Liikkumisvapaus on keskeinen perusoikeus, joka on myös Suomen perustuslakiin kirjattu. Siihen tehtävät rajoitukset ovat äärimmäisen poikkeuksellisia, ja niihin ei saa kevyin perustein mennä. Tilanteen vakavuutta kuvastaa jo pelkästään se, että samanasteisia rajoituksia ihmisten perusoikeuksiin tehtiin viimeksi talvi- ja jatkosodan aikana. Koronaepidemian kaltaista terveydenhoitoamme kapasiteettia mahdollisesti haastavaa ja sen myötä ihmishenkiä näin vakavasti uhkaavaa kriisiä emme ole vuosikymmeniin kohdanneet.

Hallituksen esitys valmiuslain 118 §:n käyttöönotosta ja sen mahdollistamista liikkumisrajoituksista on kova ja viimesijainen toimenpide. Sen välttämättömyys on siksi äärimmäisen hyvin perusteltava. On arvioitava, onko rajoitusten laajuus suhteessa niistä saatuihin hyötyihin: Kuinka toimenpide taltuttaa ja auttaa ehkäisemään terveyskriisin etenemistä ja suojelee siten ihmishenkiä? Tapahtuiko suurin liikenne Uudeltamaalta etätöihin ja karanteenin kaltaisiin oloihin mökeille jo? Onko odotettavissa, että ihmiset vielä liikkuisivat tietäen tilanteen vakavuuden nyt aiempaa paremmin uusien ennusteiden valossa? No, ainakin pääsiäisen tullen näin varmaan olisi, ja ilmeisesti tänäänkin on moni pakannut autoonsa mökkilastin.

Valmiuslaissa todetaan, että ”toimivaltuuksia voidaan käyttää vain sellaisin tavoin, jotka ovat välttämättömiä lain tarkoituksen saavuttamiseksi ja oikeassa suhteessa toimivaltuuden käyttämisellä tavoiteltavaan päämäärään nähden”. Uudenmaan liikkumisrajoitusten käyttöönoton välttämättömyys perustellaan perustuslaissakin määritellyn perusoikeu-

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

den, oikeuden elämään, ensisijaisuudella ja mahdollisuudella sen turvaamiseen kaikkialla Suomessa. Erityisesti Uudenmaan ulkopuolella tehohoitokapasiteetti on rajoitetumpi asukasmäärän siellä ollessa pienempi.

Esitys on myös tarkkarajainen niin alueellisesti kuin ajallisestikin. Se on määritelty yhden maakunnan alueelle, ja kestoksi on esitetty noin kolmen viikon ajanjaksoa 19. huhtikuuta asti. Käyttönoton purkaminen on mahdollista tehdä tätä nopeammin, jos tartuntatilanne tämän sallisi. Lisäksi kaikki muut keinot tartuntojen vähentämiseksi on pitkälti jo tehty, joten päätös liikkumisrajoituksista on tehty viimesijaisuusperiaatteeseen nojautuen.

Liikkumisrajoituksen päätös pohjautuu tilannetietoon koronavirustartunnoista Uudenmaan alueella ja arvioon viruksen leviämisestä ja terveydenhoitokapasiteetin riittävyydestä. Vahvistettuja tartuntoja Uudellamaalla on kaksinkertaisesti verrattuna muuhun Suomeen. Haluan kysyä, kuinka turvataan uusmaalaiden terveys, niin ettei tauti-intensiteetti täällä entisestään lisäänty, esim. voidaanko testausta täällä lisätä ja tautiketjuja alkaa jäljittää?

On ensisijaisen tärkeää, että taustalla oleva tieto jaetaan avoimesti ja toimenpiteet perustuvat tietopohjaiseen analyysiin toimenpiteiden vaikuttavuudesta, ei korotushuutokaupaan rajoitustoimien kovuudesta. Avoimella, ajantasaisella tiedonjaolla säilytämme kansalaisten luottamuksen, tuen viranomaisien työlle, poliittisen päätöksenteon uskottavuuden ja myös oppositio—hallitus-yhteistyön toimivuuden.

Arvoisa puhemies! Terveysvaikutusten rinnalla on tärkeää tehdä analyysi näiden rajoitusten laajemmista vaikutuksista yhteiskuntaan. Uudenmaan rajaaminen ja ravintoloiden sulkeminen ovat musertavia päätöksiä taloudelle ja yksittäisille yrittäjille. Vaikkakin hallitus ja eduskunta ovat ripeästi työstäneet lisätalousarvioita ja talouden tukipaketteja yritysten tilanteen helpottamiseksi, tosiasia on se, että talous tulee syöksymään niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin syvään taantumaa. Seurauksena on nouseva työttömyys, konkurssreja, ihmisten pahoinvointia. Sosiaalisten ja henkisten ongelmien aiheuttamia kustannuksia tulemme maksamaan vielä pitkään, etenkin jos emme tunnista pahimpia riskejä ajoissa.

Entä mille tasolle pystymme palauttamaan palvelun laadun epidemia-aallon helpottaessa? Kukaan meistä ei ole selvänäkijä, mutta tärkeää on rajoituksia laatiessa miettiä mittareita ja virstanpylväitä, jotka saavutettaessa me voimme toimia purkaa. Toimien oikea kesto ja ajoitus ovat tärkeitä niin ihmishenkien kuin talouden kantokyvyn kannalta. Tarvitsemme selkeän exit-suunnitelman. Uskon, että hallitus on sitä ryhtynyt jo valmistelemaan.

Arvoisa puhemies! Liikkumisrajoitus herättää luonnollisesti paljon kysymyksiä ja käytännön haasteita. Hallitus on kirjannut seuraavia tilanteita, jolloin rajoituksesta voi poiketa: välttämätön viranomais-toiminta, työ-, elinkeino- tai luottamustoimen harjoittaminen, lakisääteisen velvollisuuden täyttäminen taikka lähiomaisen kuolema, lapsen tapaamis-oikeuden toteuttaminen tai muu niihin merkitykseltään rinnastuva painava henkilökohtainen syy. Toivon, että poikkeamiksi huomioitaisiin myös omaisen saattohoito tai sukulaisen tai jonkun läheisen omaishoito tai sitä vastaava tilanne, jolloin jonkun toisen henkilön hyvinvointi on siitä riippuvainen, että läheinen ihminen pääsee liikkumaan Uudeltamaalta tai Uudellemaalle ja varmistamaan apua tarvitsevan ruokahuoltoa tai hoitoa.

On tärkeää, että ohjeistus on selkeä. Vaikka luottamus poliisiin olisikin luja, on tärkeää, että kansalaiset ovat tasa-arvoisessa asemassa ja eivät ole yksittäisen virkamiehen oman harkinnan tai mielivallan varassa. Selkeä ohjeistus on myös selkänöja viranomaisille. Toivon suuresti, että suositukset liikkumisen rajoittamisesta olisivat riittäneet. Samoin toivon,

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

että käyttönoton valvontaan ei tarvitsisi sitoa tarpeellista poliisiresurssiamme liian paljon. Tämä on riippuvaista ihmisten käyttäytymisestä. Valvontaa on oltava, jos liikkumisrajoituksia ei noudateta.

Oikeus elämään on perusoikeuksista tärkein. Tämän puolustamiseksi muita tärkeitä oikeuksia nyt rajoitetaan. Toivon, että ihmiset ymmärtävät tilanteen vakavuuden. Omalla toiminnallamme on paljon vaikutusta siihen, kuinka selviydymme tästä kriisistä.

Toivon perustuslakivaliokunnalle työrauhaa ja odotan sen mietintöä. Valiokunnan tekemä työ on tärkeä osa valmiuslakiprosessia — kiitos siitä.

Kannetaan jokainen vastuumme ja pysytään kotona.

23.06 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Kiinnittyy tuossa pääministerin vastauksessa tyylilajiksi tällainen ”vastapallo eduskunnalle” liittyen näihin lakien säätämisiin, mitä täällä on tehty. Niin kuin todettu ravintoloiden sulkemisen osalta, perustuslakivaliokunta — jonka jäsen en siis ole, tulkoon se nyt tässä selväksi — arvioi näitä alueellisia kysymyksiä siihen malliin, että näin tämä aikataulu nyt kuitenkin sitten siirtyi muutamalla päivällä. Tämä sama ongelma tuli kyllä vastaan myös talousvaliokunnan keskusteluissa, niin että kyllä siltä osin eduskunta täällä pyrkii täyttämään vauhtia asioita viemään eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Onhan tämä merkillinen tilanne, jos puhutaan nimenomaan tähän asiakohtaan liittyvästä kokonaisuudesta. Suomen historia, maailman historia eivät kyllä tunne tällaista tilannetta. Meillä on ollut poikkeuslakeja aikaisempina vuosikymmeninä, vuosisatoina, mutta eihän tällaista tilannetta ole ollut. Tämän johdosta totean tässä yksiselitteisesti myös sen, että kun tässä haetaan oppositio—hallitus-konsensus, niin tämä Uudenmaan sulkua on perusteltu mutta samalla on huolehdittava myös nämä kaikki muut sulut kuntoon. En lähde nyt enää kertaamaan tähän lentokenttäasiaan liittyviä kysymyksiä, siinä on oppirahat maksettu; huolehditaan nyt siitä, että kun huomenna aamulla tulee seuraava kone, vai koska se nyt tulee, niin siellä on sitten asiat kunnossa. Samoin huolehditaan myös Ruotsin-laivat ja niin edelleen. Siellä pitää asioiden olla nyt välittömästi kunnossa, jotta tämmöiset epidemialeviämiset estetään.

Uudenmaan osalta vielä todettakoon tähän asetukseen liittyen, että nythän on käynyt niin, että ennakkointia tämän asian osalta on tapahtunut, tapahtuu varmaan tälläkin hetkellä. Joka tapauksessa sulkua tulee voimaan, mutta väkeä lähtee tällä hetkellä Uudenmaan alueelta muualle. Näin se tilanne nyt on.

Yksi asia itse asiassa noitten kysymysten osalta jäi vastaamatta, ja toivoisin... Se on nyt vähän pienempi kokonaisuus mutta kiinnostaa myös Pohjanmaalla siltä osin kuin Puolustusvoimilta on pyydetty virka-apua tämän kokonaisuuden ratkaisemisessa — toivottavasti apua löytyy. Varusmiehiä tulee siis Uudenmaan ulkopuolelta tänne Uudellemaalle. Miten nämä järjestelyt nyt sitten menevät varusmiesten osalta? Mikä on niin kuin lähtökohta? Täällä aikaisemmin kysyttiin jo, mutta ei siihen saatu mitään vastausta, miten tämä asia nyt menee, että kun varusmies tulee — meillä on esimerkiksi ruotsinkielisiä varusmiehiä Pohjanmaalta useita satoja — niin lähemmekö me nyt siitä oletuksesta, että sitten kun lomalta tullaan tänne, niin täällä ollaan siihen asti, kunnes professorit ovat keksineet koronavirukseen rokotteen, vai miten tämä menee. Minun mielestäni tämä on nyt kuitenkin semmoisia detaljeja, joihinkä olisi hyvä saada vastaus.

Ja yksi, mihinkä olisi hyvä saada vastaus, on se visio ja strategia, millä tätä asiaa käsitellään. Nämä aikataulut erilaisten rajoitusten osalta ovat erilaiset suhteessa toisiinsa: valmiuslain asetukset 13.4. asti, ravintola-asetukset 31.5. Nyt on tämä Uudenmaan sulkua 19.4.

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

asti. Tässähän valveutunut kansalainen ja kansanedustajakin alkavat kohta tippumaan kärryiltä, kun kaikki päivämäärät ovat erilaisia. Eli sellaiseenkin kysyisin vastausta, että olisiko nyt tarvetta nämä jossain vaiheessa yhdenmukaistaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pääministeri Marin, vastaus edustaja Sankelelle.

23.11 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti puolustusministeri Kaikkonen ei ole täällä paikalla tarkemmin vastaamassa näihin varusmiehiin liittyviin kysymyksiin, mutta voin sanoa, että hallitus kävi pitkän keskustelun varusmiesten osalta. Tietenkin se on niin, että varusmies suorittaessaan varusmiespalvelusta on velvollinen varuskuntaan menemään ja tällöin totta kai liikkuminen varuskuntaan on mahdollista. Mutta mitä tulee sitten lomiin eli siihen, kun varusmies lähtee lomalle, niin tätä ei voida katsoa perustelluksi syyksi ylittää maakuntarajaa, kuten ei muutamaakaan loma- tai vapaa-aikaan liittyvää matkustamista. Mutta välttämätön työmatka tai välttämätön toimi, kuten varusmiespalvelukseen siirtyminen, totta kai tähän suuntaan toimii.

Puolustusministeri Kaikkonen on myös hallitusta informoinut siitä, että Puolustusvoimat ovat jo tehneet järjestelyjä liittyen koronavirukseen ja he tulevat tekemään myös tämän liikkumiskiellon ja liikkumisen rajoittamisen jälkeen. Uskon, että Puolustusvoimat pystyvät tämän kokonaisuuden järjestämään niin, että se ei ole kenellekään kohtuuton. Kyse on kolmen viikon ajasta, tämä on voimassa 19.4. asti. Tämä on hallituksen mielestä välttämätön toimi, että tämä kolme viikkoa on, ja me tässä tietenkin nojaamme meidän terveysviranomaisemme arvioon tästä taudinkulusta. Me emme tiedä vielä kaikkea, mutta tämä on arvio, joka tällä hetkellä terveysviranomaisilla on, ja kolme viikkoa on se aikajaks. Meillä ei ole perusteita tällä hetkellä pidemmälle sululle, pidemmälle liikkumisen rajoittamiselle, koska tämä on sidottu tähän välttämättömyyteen ja oikeasuhtaisuuden vaatimukseen ja liikkumisen rajoittaminen on niin kova toimi, että se voidaan asettaa vain niin lyhyeksi aikaa kuin on mahdollista ja välttämätöntä. — Kiitoksia.

23.13 Mikko Ollikainen r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Ensiksi kiitoksia pääministeri Marinille vastauksesta koskien varusmiesten lomiam. Niistä on tullut jonkun verran kysymyksiä tässä tämän päivän aikana.

Ingen av oss kunde ändå för två veckor sedan tro att vi skulle tvingas ta till så här stora åtgärder för att stävja coronavirusets framfart som också skördat en del människoliv i vårt land. Åtgärderna har varit många och exceptionella. Vi vet inte ännu om de är tillräckliga, men vi får ju hoppas att de är det. Effekter kommer det att bli, bland annat ekonomiska, men det kan via bara sia om och spekulera om i nuläget.

I går beslutade regeringen att avgränsa Nyland från de övriga landskapen från och med i morgon och tre veckor framåt. Syftet med de nya begränsningarna i rörelsefriheten är att bromsa upp spridningen av epidemin från Nyland till övriga delar i Finland. Proportionellt sett har de allra flesta fallen funnits just här, och ur den aspekten är denna hårda åtgärd befogad. Vi agerar kraftigt för att trygga invånarnas hälsa och liv, och mycket här handlar — precis som det har kommit upp — om sjukvårdens intensivvård och dess kapacitet.

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

Arvoisa puhemies! Hallituksen toimenpiteet koronaviruksen leviämisen estämiseksi ja ihmishenkien pelastamiseksi ovat olleet todella merkittäviä, oikeutetusti. Eilen siis hallitus päätti Uudenmaan eristämisestä muusta Suomesta. Pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla asuu toki eniten ihmisiä, mutta täällä on suhteutettuna merkittävästi enemmän, noin tuplasti enemmän, koronaviruksen saaneita kuin muualla Suomessa. Tehohoitopaikoilla on todettu olevan merkittävä rooli koronapotilaiden hoidossa, ja tehohoitopaikkojahan on eniten juuri täällä Uudellamaalla ja Helsingissä.

Kuten täällä on tullut esille, niin on ollut havaittavissa, että monet asukkaat Uudelta maalta matkustavat juuri nyt mökeilleen, piilopirtteihin, näin tässä todettiin, esimerkiksi saaristoon, jopa ulkosaaristoon. Tässä voi olla huolestuttavia piirteitä. Monien mökkikuntien terveydenhuoltokapasiteetti on nimittäin pitkälti rakennettu kuntien asukasluvun mukaan. Näihin eivät kuulu mökkiasukkaat. Mikäli moni nyt lähtee mökkikuntaan Uudelta maalta, jossa siis koronavirusta on todistetuksi enemmän — moni voi kantaa virusta tietämättään — niin tässä voi tulla aikamoinen haaste terveydenhuollolle mökkikunnissa, joissa ei ole kapasiteettia vastaanottaa suuria määriä mahdollisia koronaan sairastuneita. Kuorimituksesta voi kerta kaikkiaan tulla liian suuri. Nyt on tärkeää pysyä kotosalla suositusten mukaan. Juuri täällä HUSin alueella tehohoidon kapasiteetti on parhain.

Det finns alltså tydliga tecken på att folk i Nyland nu snabbt har packat sina väskor för att åka till sina sommarstugor, bland annat i Åbolands skärgård. Det här kan verkligen ha sina risker. Vi ska komma ihåg att vården i sommarstugekommunerna och sjukvårdsdistrikten är långt dimensionerad enligt invånarantalet, och hit hör inte sommarstugegästerna. Om de nyländska invånarna som nu åker ut till stugorna — och de kan vara omedvetet smittade — blir trycket otroligt stort på sjukvården i sommarstugekommunerna, också i sådana kommuner där det inte funnits virus tidigare.

Den bästa vården i intensivvårdshänseende finns i Nyland. Därför är det verkligen önskvärt att folk nu hålls i Nyland, och det handlar inte enbart om coronaviruset, utan det kan också handla om andra saker som minister Ohisalo lyfte upp här tidigare. Vi ska också komma ihåg att åtgärderna nu är tillfälliga, vi hinner nog till stugorna ännu mot sommaren. Hälsan framför allt.

23.17 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan alkuun todeta, että vapaa-ajanasukkaat, kesäasukkaat, mökkiläiset ovat monelle kunnalle elintärkeitä. He elävöittävät lukuisia kuntia ja takaavat ja ovat taanneet meille parempia palveluita, sellaisia palveluita, joita ei näissä kunnissa ilman vapaa-ajanasukkaita olisi. [Kimmo Kiljunen: Ja maksavat kiinteistöveroja vielä!]

Nyt on Uudenmaan eristämispäätös syntymässä ja näyttää siltä — tai olen saanut lukuisan määrän äärimmäisen huolestuneita yhteydenottoja siitä — että onko tämä kuitenkin iso virhe. Onko tämä toimenpide liian hidas ja liian väljä, liian salliva, liian höllä? Iisalmeen on mennyt mökkiläisiä Hyvinkäältä, Vammalaan, sain viestin, on tullut Vantaalta, kotikuntaani Lopelle Espoosta, Helsingistä ja lukuisista Uudenmaan kunnista, Hauholle Helsingistä. Ja Mäntsälässä oli, arvoisa puhemies, autojono menossa kohti pohjoista.

Nyt tässä on tapahtumassa pahimmassa tapauksessa se, mikä tapahtui Italiassa. Italiahan itse asiassa eristi Pohjois-Italian, mistä lähti liikkeelle äärimmäisen nopea virta silloin muualle päin Italiaa, ja näiden matkaajien matkassa korona levisi isommalle alueelle koko Italian alueella.

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

Nyt siis mökkipakolaisuudesta ovat lehdet kirjoittaneet, ja olen itse pohtinut, tapahtuuko tässä se virhe, että tämä toimenpide saadaan meidän lainsäädännön takia aikaiseksi liian hitaasti. Toimeenpano on liian hidasta, ja sen aikana on tapahtunut tämä virta näihin kuntiin. Telian data, mitä oli katsottu tuossa yhdessä uutisessa, kertoi, miten väki väheni eniten muun muassa Helsingissä ja Vantaalla. Ja samaan aikaan saman puhelimien liikkeitä mittaavan datan perusteella useilla paikkakunnilla väki nyt nimenomaan lisääntyi.

Pitää kysyä, vaarantaako tämä toimenpide nyt kuitenkin tällä tavalla toteutettuna muun Suomen terveydenhoidon tilanteen ja siellä asuvien ihmisten terveyden. Pienten kuntien ja maakuntien terveydenhuolto ei tule kestäämään sitä, kapasiteetti ei tule kestäämään sairastuvia ulkopaikkakuntalaisia. Meidän terveydenhuoltomme maakunnissa ja monissa pienemmissä kunnissa ja kaupungeissa ei ole rakennettu tämäntyyppisiin tilanteisiin. Se on usein jo tavallisena aikana kesäaikoina erittäin tiukoilla. Ja nyt jos siellä mökkien ollessa täynnä tapahtuu isompi sairastumisaalto, niin voimme olla muuten vielä heikommassa tilanteessa kuin siinä, mikä tällä hetkellä on ja mitä yritetään Uudenmaan eristämällä saada aikaiseksi.

Olisiko, arvoisa pääministeri ja sisäministeri Ohisalo, ollut tarpeen tehdä määräys tästä palaamisesta kotiin? [Mikko Kärnä: Minkä lain nojalla?] Nyt ymmärtääkseni sitä ei ole. Ihmiset ovat tehneet ratkaisun, ovat menneet näihin vapaa-ajanasuntoihinsa ja ovat siellä. Ja meillä on erittäin iso riski, että tässä tapahtuu ja toistuu se, mitä Italiassa on koettu.

Arvoisa puhemies! Toisena tämä lentokentiltä palaavien ihmisten tilanne. HUSin johtaja on tänään esittänyt, että nämä palaavat henkilöt pitäisi laittaa karenssiin lentokenttähotelleihin, joissa tällä hetkellä todennäköisesti olisi aika hyvin tilaakin. Kysyisin pääministeriltä: onko pohdittu tätä vaihtoehtoa, että näitä ihmisiä — joista monet nyt tulevat esimerkiksi Espanjasta, missä on poikkeuksellisen paha koronatilanne — ei laskettaisikaan sieltä kentältä suoraan lähtemään omiin kotikuntiinsa vaan tehtäisiin tällainen hallittu lentokenttähotellikarenssi ja varmistettaisiin, että sieltä tauti ei enää pahemmin leviäisi?

Olen itse kannattanut Uudenmaan eristämistä, mutta nyt epäilen, että näin hitaalla toimenpiteellä ilman edellytystä palata omaan kotikuntaan se voi olla lopulta väärä ratkaisu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Pääministeri Marin, ja tarpeen vaatiessa ministeri Ohisalo.

23.22 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ei voi yksin päättää Uudenmaan eristämisestä. Se antaa eduskunnalle asetuksen, ja eduskunta — erityisesti sen perustuslakivaliokunta, mutta koko eduskunta — arvioi, [Mikko Kärnä: Juuri näin!] voiko tämä asetus jäädä voimaan. Meillä ei ole sellaista mahdollisuutta, että me vain itse päättäisimme, vaan tämä menee eduskunnan läpi, totta kai, ja kyse on niin merkittävästä perusoikeuksien rajoittamisesta, että ehdottomasti tämä kokonaisuus pitää täällä huolella arvioida.

Mutta kysyisin edustaja Heinoselta: Sanoitte, että hallitus voisi antaa määräyksen näille ihmisille palata välittömästi koteihinsa. Jos teillä on tiedossa se lakipykälä tai kohta, jolla hallitus voi antaa tällaisen määräyksen ihmisille — minä olen kyllä vedonnut vahvasti kansalaisiin, että nyt pitää palata koteihin — jos teillä on tiedossa minulle se lakipykälä, mielelläni kyllä otan sen vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, onko teillä vastausta?

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

23.24 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne on siinä määrin vakava, että en odota tässä salissa edes puhemieseltä nokittelua, enkä muilta, vaan tässä oikeasti on vakavasta asiasta kyse. [Välihuutoja] Sen takia itse kysyin siitä huolesta, mikä tällä hetkellä monilla ihmisillä on, että meillä väki pakkautuu sellaisiin paikkoihin, joiden terveydenhuolto ei sitä kestä. Mutta jos tilanne on näin, että sellaista lainsäädäntöä ei ole mahdollista löytää eikä tehdä, niin silloin tilanne on näin ja me otamme tämän riskin. Itse emmin sitä, olisiko silloin parempi todeta, että Uudenmaan rajaamista ei tehtäisi. [Mikko Kärnä: Äsken kannatitte!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Täysin vakavasti suhtaudun tähän kysymykseen ja teidän vastaukseenne. Jos semmoinen pykälä on, niin kuin pääministeri vetosi, niin sillähän on merkitystä tämän asian ratkaisun kannalta.

23.24 Mia Laiho kok: Arvoisa herra puhemies! Uudenmaan rajojen sulkeminen on raju toimenpide, ja se pitäisi tehdä huolellisesti ihmisten perusoikeudet arvioiden, ja näitä varmasti perustuslakivaliokunta tulee punnitsemaan. Samalla kun tehdään tällainen raju toimenpide, niin pitää miettiä, onko myöskin ne muut toimenpiteet sillä alueella tehty, onko niitä käytetty, ja minä luulen, että se on se merkittävä asia, mikä tässä uusmaalaisten oikeudentajua vastaan sotii: se, että tänne voi tulla lentokentän kautta tai satamienkin kautta matkustajia ulkomailta. Edelleenkin on tulossa esimerkiksi Espanjasta matkalaisia, jotka voivat tulla Uudellemaalle, jatkaa tästä ihan millä kulkuneuvolla hyvänsä. He saavat ohjelpun käteensä, mutta mitä merkitystä sillä ohjelpulla on? Osa voi toki olla valistuneita kansalaisia ja toimia sen mukaisesti, mutta aika moni näin ei tee, ja siellä on joukossa myöskin sairastuneita, ja he ovat levittämässä tautia sitten muualle ja muualle Suomeen. Olen aivan samaa mieltä HUSin toimitusjohtajan Juha Tuomisen kanssa, että nämä matkustajat pitäisi asettaa karanteeniin, valvottuun, selkeään, siis määrättyyn, ei suositeltuun, karanteeniin — tässä nyt sekoitetaan näitä kahta asiaa, eli semmoinen velvoittava karanteeni on eri asia kuin suositeltu karanteeni. Eli kysyisin: onko nyt suunniteltu toimenpiteitä, oikeita toimenpiteitä, näitten ulkomailta tulevien ihmisten karanteenin varmistamiseksi?

Samalla kysyisin vielä tästä työntekijöiden matkustamisesta Uudenmaan rajan yli, jos on välttämätön työ: mikä on se välttämätön työ, miten se määritellään? Eli nyt voi Turusta, Tampereelta, Oulusta — ei ehkä Oulusta saakka, mutta kuitenkin — sukkuloida vaikka päivittäin Uudellemaalle työn perässä, koska sitä ei ole määritelty, mikä on se välttämätön työ. Tämäkin aiheuttaa kysymyksen, miksi osa ihmisistä voi sitten tällä tavoin liikkua mutta osaa sitten rajoitetaan. Sitä ei ole selkeästi määritelty. Kyllä ihmiset yleensä sitten ymmärtävät rajujakin toimenpiteitä, jos ne ovat oikeudenmukaisia ja niille on selkeät perusteet, mutta jos se vuotaa, niin sitten rupeaa luottamus siitä rapisemaan.

No yksi asia, mitä moni miettii varmasti nyt Uudellamaalla, riskiryhmäläinen, jos kuuluu siihen riskiryhmään itse — on iäkäs tai on perussairauksia, voi olla syöpähoidot menossa tai joitain lääkityksiä, jotka alentavat vastustuskykyä — on se, millä tavalla nyt itse täällä sitten pärjää, kun riskit kasvavat Uudellamaalla, kun tartuntataipaukset lisääntyvät. Olisi heille tärkeää kertoa myöskin siitä, millä tavalla heidän huoliinsa vastataan, millä tavalla turvataan, että ne riskiryhmiin kuuluvat henkilöt ovat oikeasti suojassa, kun he käyvät esimerkiksi poliklinikoilla vastaanotoilla esimerkiksi saamassa jonkun syöpähoidon tai joutuvat menemään sairaalaan sen takia tai lapsipotilaat käyvät Lastensairaalassa poliklinikalla tai ovat siellä hoidossa. Miten voidaan luottaa siihen, että he eivät saa tartuntaa siltä

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

matkalta? Miten ohjeistetaan terveydenhuollon henkilöstön testaukset? Ruvetaanko testamaan myöskin oireettomia? Itse näkisin, että oireettoman terveydenhuoltohenkilöstön testaaminen niillä osastoilla tai tehtävissä, missä he ovat tekemisissä tällaisten riskialttiiden ryhmien kanssa, olisi perusteltua, ja tämä kyllä säästäisi myöskin kustannuksia yhteiskunnan taholta, kun tällaisia erittäin hankalia tilanteita sitten voitaisiin ehkäistä.

Sitten kysyisin vielä siitä, kun jonkin verran on kuulunut myöskin sitä, että on nyt tehty nopeasti muuttoilmoituksia paikkakunnalta toiselle: onko tähän asiaan ajateltu jotain rajoittamista, ja voivatko ihmiset edelleenkin muuttaa paikkakunnalta toiselle [Keskeltä: Paljonko niitä on tullut?] ihan sen mukaan, jos on tarve nyt sitten siirtyä toiseen maakuntaan?

Ja sitten kysyisin vielä näiden työntekijöiden suhteen, mitä tuossa aikaisemmin otin esille, jotka voivat liikkua rajan yli: onko tulossa mahdollisesti kriittisten työntekijöiden listauksia? Eli olisi tärkeää sekä tässä kriisissä että mahdollisissa tulevaisuudessa ja tämän kestäessä, että me saisimme listattua ne kriittisten alojen työntekijät, koska kun epidemia pahenee, niin silloin tulee myöskin työntekijöistä huutava tarve ja meidän pitää varmistaa, että työntekijöiden lapset saavat lastenhoitoa ja heistä huolehditaan silloin, kun vanhemmat ovat näillä kriittisillä aloilla töissä. Olen tänään tehnyt asiasta toimenpideohjeen ja toivon, että hallitus tähän asiaan tarttuu, koska se päivä voi olla jo hyvin nopeasti meillä edessä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt on semmoinen tilanne, että sekä ministeri Ohisalo että ministeri Marin ovat aamusta alkaen olleet hyvin aikaisesta liikkeellä ja päivä on hyvin pitkällä, niin että minusta on inhimillisesti kohtuullista, että voitaisiin tässä vaiheessa antaa heille puheenvuorot ja päästää sitten lepäämään, että jaksavat huomenna. Minä voin antaa nyt sitten yksittäisiä kysymyksiä tässä vielä muutaman, minuutin mittaisia.

23.32 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä kansanedustajilta nyt odotetaan, että me ryhdymme tekemään ehdotuksia lainsäädännöstä, niin kysyn nyt teiltä, arvoisa pääministeri: Pohditteko valmiuslain 7 §:n kiireellisenä säätämistä? Silloinhan tätä mökkipakolaistilannetta ei olisi päässyt syntymään, jos se olisi tehty kiireellisenä päätöksenä. Oletteko käyneet sen pohdinnan läpi? Onko käyty läpi tämän 118 §:n, liikkumisrajoituspykälän, määräyksiä, että niitä oltaisiin voitu käyttää tässä, rajoittaa ihmisten liikkumista? Onko se mahdollisuus läpikäyty? Mutta lähinnä nyt tämä 7 §, kiireellisyys: miksi tätä ei tehty kiireellisenä, niin että se olisi voitu tehdä nopeammin kuin usean päivän odotusaikana, mikä nyt on nähty runsaana liikehdintänä pois Uudeltamaalta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Vastaukset sitten kaikki yhdellä kertaa.

23.33 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyn samaa asiaa, eli valmiuslain 7 §:ssähän on säädetty mahdollisuudesta tähän kiireelliseen menettelyyn, jossa todetaan, että ”jos 6 §:n 3 ja 4 momentissa säädettyä menettelyä ei ole mahdollista noudattaa vaarantamatta merkittävästi lain tarkoituksen saavuttamista, voidaan valtioneuvoston asetuksella säätää, että kakkososan toimivaltuussäännöksiä voidaan soveltaa välittömästi”. Eli käyttöönottoasetus voidaan ottaa välittömästi käyttöön, ja tätä mahdollisuuttahan hallitus on jo aiemmin käyttänyt lääkkeiden ja tarvikkeiden osalta. Eli sama ky-

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

symys: pohdittako tämän pykälän käyttämistä, jotta tämä mökkipakolaisuus voidaan esittää?

Sitten haluan lisäksi tuoda esille, arvoisa puhemies, hallitukselle tämän pohdintani, että me olemme kysyneet täällä perusteltuja kysymyksiä, se kuuluu tähän parlamentarismiin. Meidän puoleemme, meidän kansanedustajien puoleen, kääntyy tällä hetkellä moni uusmaalainen ja kysyy näitä kysymyksiä, niin että kyllähän se on aivan perusteltua kysyä, ei siinä kyseenalaisteta yhtään mitään — pyydetään vastauksia, kuten pitääkin. Poikkeusoloissa hallitukselle ja viranomaisille keskitetään [Puhemies: Aika!] poikkeuksellisen paljon valtaa, ja siinä korostuu se tiedon tarve merkittävästi.

23.34 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri! Me todella emme kysy kysymyksiä siksi, että haluaisimme olla hankalia. Me kysymme siksi, että osaamme vastata niihin ihmisten mieliä askarruttaviin kysymyksiin, joita heillä on, ja haluamme myös samalla tuoda esiin kaikki ne riskit ja toisaalta ratkaisumahdollisuudet, joita meidän mieleemme on tullut. Toivon, että niihin suhtaudutaan vakavasti eikä siten, että haluaisimme täällä tehdä kiusaa. Me haluamme olla osa ratkaisua, emme osa ongelmaa, ja sen vuoksi toivon, että tässä asiassa myös kunnioitetaan sitä, että kansanedustajilla on mahdollisuus, ja myös velvollisuus, esittää näitä kysymyksiä täällä salissa. Kiitänkin siitä ministeri Ohisaloa, että vastasitte selkeästi siihen, minkä vuoksi ihmisiä pyydetään nyt palaamaan kotiinsa.

Yksi kysymys vielä. Eilen ilmeisesti, ymmärsin, sisäministeriöstä oli todettu, että Uudenmaan sisällä on ihan ok mökkeillä, eli täällä olisi ihan ok mennä esimerkiksi saaristossa olevalle mökille. Nyt luin juuri, että merivartiosto on kehottanut ihmisiä kuitenkin pysymään poissa vesiltä ja varsinkin saaristosta, koska ei välttämättä sieltä pystytä nopeasti noutamaan. Kumpi on oikea toimintalinja?

23.35 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensimmäiseksi kiitokset meidän rohkealle hallituksellemme ja ennen kaikkea rohkealle pääministerillemme, Marinille, siitä, että hän on kehottanut voimakkaasti kansalaisia, että jos te olette siellä mökeillä, niin poistukaa sieltä mökeiltä, palatkaa sinne teidän kotipaikkakunnallenne. Se on se oikea toimenpide. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Olen nyt itse saanut näitä viimeisimpiä tietoja ja olen ymmärtänyt, että henkilöliikenne Uudeltamaalta olisi vähentynyt tuonne pohjoisen suuntaan noin 30 prosenttia, ja itse asiassa myös niin, että nyt kun tämä kriisi on tuotu kansakunnan tietoisuuteen, niin paluuliikenne esimerkiksi kotimaakunnastani Lapista on voimakkaasti lisääntynyt tänne etelään, eli ihmiset noudattavat nyt lopulta-kin tätä hallituksen määrätietoista ja hyvää kehotusta. Olisin kysynyt ministereiltä: tiedätekö tästä jotain minua enemmän? [Sheikki Laakso: Baarit on kiinni!]

23.36 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä pääministeri, täällä edustaja Sankelo kyseli sen perään, voisiko näitä eri päivämääriä yhdenmukaistaa, ja omasta mielestäni meidän pitää perustaa kaikkien toimenpiteiden päivämäärät tutkittuun tietoon — pääministeri vastasi tähän kyllä — eli asiantuntijatietoon, joka kertoo, kuinka kauan ne toimenpiteet ovat vaikuttavia. Ei saa lähteä siihen, mikä olisi helppo tai yksinkertainen tai hyvä muistaa. Toivon, että meillä on myös mahdollisuus niitä purkaa ja lopettaa aikaisemmin, jos sellainen mahdollisuus tämän tartuntatautilanteen puolesta on olemassa.

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

Ja vielä kerran kansalaisten yhdenvertaisuuden vuoksi peräänkuulutan, että mitä keinoja meillä on tarjolla tänne uusmaalaisille kansalaisille, kun me turvaamme muuta maata sillä, että rajoitamme liikkuvuutta täältä.

23.37 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että eduskunnan ja hallituksen yhteistoiminta on jouhevaa. Vielä haluan todeta myös siitä ravintoloiden sulkemista koskevasta sekaannuksesta, että kyllä talousvaliokunta ja perustuslakivaliokunta halusivat, että se olisi mahdollista mahdollisimman pian. Ja nyt olen ymmärtänyt, että täällä pitkäaikainen kansanedustaja Johannes Koskinen on tänäänkin korostanut, että voitaisiin saada mahdollisesti jo viikonlopuksi voimaan tämä laki ja asetus, joten kysyisin, tehdäänkö myös hallituksen päässä kaikki tarvittavat toimenpiteet, että voitaisiin mahdollisesti saada jo viikonlopuksi nyt sitten kuitenkin tämä laki ja asetus voimaan, jotta ravintolat voitaisiin sulkea.

Haluan myös kysyä edustaja Hopsun tavoin, minkälaisia toimenpiteitä tämän nyt varmaan tarpeellisen Uudenmaan eristämisen jälkeen on Uudellamaalla, jotta ihmisten henkeä voidaan suojella myös Uudellamaalla, kuten kaikkialla muualla Suomessa. Onko tulossa testaamista? Onko tulossa tartuntaketjujen jäljittämistä? [Puhemies koputtaa] Norjan hallitus ilmoitti, [Puhemies: Aika!] että se on vaihtanut strategiaa epidemian hidastamisesta sen pysäyttämiseen. Mitä aikoo tehdä Suomi?

23.38 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi kaikille kolmelle ministerille suuret kiitokset. On puoliyö aivan hetken kuluttua, ja te olette yhä täällä. Annatte tälle keskustelulle suuren arvon.

Toiseksi haluaisin sanoa tästä mökkipakolaisuus-, piilopirttikysymyksestä, josta tässä nyt on aivan oikeita argumentteja paljon tuotu esille, että sama keskustelu on käyty Norjassa. Norja on niitä harvoja maita, jotka ovat aika pitkälle samoilla rajoittavilla toimenpiteillä edenneet kuin Suomi, ja siellä on Norjan THL, eli tämä kansanterveysviranomaisen FHI, kyseenalaistanut vahvasti tämän mökkikiellon tehokkuuden epidemian leviämisessä, ja Norjassa on päädytty toisenlaiseen ratkaisuun tässä mökkikiellon osalta. Itse näkisin sen kylläkin ongelmallisena, mitä edustaja Heinonen täällä toi esille. Täältä nyt juuri lähdetään, jolloin saattaa olla, että lähdetään tautialueelta. Mutta enemmänkin on kyse siitä, että niitä ihmisiä, jotka ovat olleet jo pidempään siellä, jotka ovat selkeästi terveitä, kehoitettaisiin tulemaan, ei nyt vaan siinä vaiheessa, jos tulee taudin oireita tai joku muu tilanne. [Puhemies: Aika!] Silloin on velvoite tulla oman terveydenhuoltojärjestelmän piiriin.

23.39 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi pakko kysyä ministereiltä tällaista asiaa, että nyt kun Uusimaa laitetaan kiinni mutta mitä todennäköisimmin niihin määräyksiin ei välttämättä uskota edelleenkään, niin mitä aiotte tehdä sen jälkeen, kun huomaatte, että rajalla edelleen liikutaan niin kuin ennenkin. Nyt puhutaan siitä, että tämä on vain kolme viikkoa voimassa. Elikkä käytännössä katsoen tällä menettelyllä, mitä nyt on tehty, se kolme viikkoa mietitään, että mitä me sille tehdään, jolloin se aika on jo mennyt ohi. Eli onko nyt oikeasti jo jonkun näköisiä juttuja mielessä, mitä tehdään siinä kohtaa, jos huomataan, että se liikenne ei ole lakannut siellä rajalla? Sitä ainakaan minä en ole kuullut missään vaiheessa, muuta kuin sen, että ehkä poliisi sitten jossain vaiheessa rupeaa sakottamaan, mutta niin kuin tiedätte, se kolme viikkoa on mennyt, ennen kuin yhtään sakkoa on annettu.

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

23.41 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aina tässä pitää muistaa se, mitä hallitus on monesti juuri korostanut: viranomaiset voidaan oikeuttaa käyttämään poikkeusoloissa sellaisia toimivaltuuksia, jotka ovat oikeasuhtaisia ja välttämättömiä. Se on tässäkin keskustelussa aina syytä muistaa. Niitä kun käytetään, niin ne osuvat jokaisen ihmisen toimeentuloon, perusoikeuksiin, ihmisoikeuksiin ja muihin. Haluaisin juuri sen takia kysyäkin hallitukselta: Miten te arvioitte, onko jo nähtävissä tilanne, että lisää rajoittamistoimenpiteitä on tulossa? Ja miten koko ajan tarkastellaan sitä, miten tässä seurataan sitä raportointia?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt sitten pääministeristä lähtien vastauksia.

23.41 **Pääministeri Sanna Marin:** Arvoisa puhemies! Pyrin vastaamaan näihin kysymyksiin, joita tässä esitettiin.

Ensinnäkin tähän ravintolakysymykseen. Meillä todella oli se tilanne, että meidän lainsäädännöstämme ei löytynyt sellaisia pykäläiä, joilla me olisimme pystyneet sulkemaan ravintoloita, kuppiloita, kahviloita, yökerhoja tästä maasta, ja sen takia jouduimme hyvin pikaisesti valmistelemaan hallituksen esityksen ja tuomaan sen eduskuntaan. Ja perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan käsittelyn jälkeen minun käsitykseni on se, että hallitukselta on tässä vaadittu nyt asetusta siitä, millä tavalla tämä rajoitus tulee voimaan alueellisesti ja ajallisesti. Minun käsitykseni on myös se, että tämä asetus pitää antaa eduskunnalle jälkikäteistarkastukseen eli eduskunta sitten arvioi tämän vielä osaltansa.

Me olemme alkaneet — tämä tieto tuli siis eilen illalla, että tämä on eduskunnasta mennyt läpi — heti tänä aamuna valmistelemaan asetusta ja totta kai tekemään myös niitä selvityksiä, joita eduskunta on edellyttänyt, mutta en usko, että me ehdimme tällä viikolla saamaan niitä asetuksia tänne eduskuntaan ja käsittelemään niitä täällä. Sen takia olen vedonnut voimakkaasti nyt tämän alan yrittäjiin, että he omaehtoisesti sulkisivat ovensa, niin että me emme näkisi sellaista viikonloppua, että esimerkiksi yökerhot tai baarit ovat auki ja ihmiset siellä erittäin vapaasti toistensa kanssa kontaktissa. Eli sen takia olen tämän vetoosuksen tehnyt. Mutta en uskalla kyllä luvata, että tämä kokonaisuus eduskunnassa vielä tällä viikolla pystyttäisiin käsittelemään. Työhön on lähdetty heti, kun sitä meiltä on vaadittu, ja totta kai me eduskunnalle toimitamme kaikki ne asiat, mitä eduskunta hallitukselta edellyttää.

Toinen kysymys tuli tästä asuinpaikan valinnasta, muuttamisesta. Meillähän Suomen lainsäädännössä suomalaisella ihmisellä, Suomessa asuvalla, on oikeus valita oma kotikuntansa. Ja emme me tätä oikeutta ole rajoittaneet. En tiedä, olisiko siihen edes valmiuslain nojalla mahdollisuutta. Suomessa olevalla on oikeus valita oma asuinkuntansa, ja näin se on.

Matkustamiseen. Mehän olemme sulkeneet meidän ulko- ja sisärajamme. Poikkeuksena on tuo pohjoisen ja länsirajan luontainen työssäkäyntialue, jossa siis välttämätön työmatkaliikenne rajan yli on sallittua. Mutta ei sielläkään mikä tahansa liikkuminen ole sallittua, vaan välttämätön työmatka on sallittu. Eli meillä Suomen rajat on suljettu, ei meillä tule matkustajia ulkomailta risteilijöiden tai edes lentokoneiden kautta. Mutta totta kai Suomen kansalaisilla on oikeus tulla Suomeen. Tätä me emme pysty estämään emmekä tietenkään haluakaan estää. Suomalaisilla on oikeus tulla Suomeen. Rahtiliikenne tämänkin aikana turvataan. On tärkeää, että tavara ja elintarvikkeet, lääkkeet, kaikki tämä, liik-

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

kuvat. Sen takia rahtiliikenne ja tavaraliikenne, totta kai, sallitaan myös silloin, kun Suomen rajat matkustaja- ja henkilöliikenteeltä muutoin on suljettu.

Sitten kysyttiin tuota 118 §:n säätämistä kiireisenä. Tässä on nyt kyseessä niin voimakas perusoikeuksien rajoittaminen, niin voimakas perusoikeuksien rajoittaminen — yksi valmiuslain kaikkein voimakkaimmista, vahvimista pykälistä, joilla perusoikeuksia rajoitetaan — että en tohtisi kyllä toimia niin. En tohtisi toimia niin, että me ottaisimme tämän pykälän käyttöön ennen kuin eduskunta ja sen perustuslakivaliokunta on tämän kokonaisuuden arvioinut.

Sitten kysyttiin vielä aikataulua näille rajoituksille. Meillä on nyt eri aikatauluja, ja nämä aikaisemmat käyttöönottoasetukset ovat 13.4. saakka. Tässä liikkumisen rajoituksessa Uudeltamaalta muualle Suomeen aikataulu on 19.4. saakka. Ja sitten meillä on muun muassa tapahtumien ja myös ravintoloiden osalta sulkeminen sinne 31.5. saakka. Tämä liikkumisen rajoittaminen on kolme viikkoa, ja siinä arvio on se, että me emme saisi tässä maassa tämän pidempää liikkumisen rajoitusta aikaiseksi, koska me voimme tehdä vain sen, mikä on välttämätöntä ja oikeasuhtaista meidän lainsäädäntömme mukaisesti. On arvioitu, että tämä kolme viikkoa on välttämätöntä. Sen jälkeenkin on mahdollista — mutta se ei riitä, että me katsomme, että olisi mahdollista, että tätä tulisi jatkaa, vaan me voimme säätää vain sen, mikä on välttämätöntä, ja siitä tämä päivämäärä 19.4. tulee.

Näistä aikaisemmin eduskuntaan tuoduista käyttöönottoasetuksista, jotka ovat voimassa 13.4. saakka, voin sanoa sen ja olen jo aikaisemmin sanonut, että näitä joudutaan todennäköisesti pidentämään. Meidän pitää tuoda eduskunnalle nämä uudet käyttöönottoasetukset kaksi viikkoa ennen kuin tämä aika sulkeutuu, eli viimeistään ensi viikon maanantaina meidän pitää tuoda eduskunnalle sitten uudet käyttöönottoasetukset [Puhemies koputtaa] näistä aikaisemmista toimenpiteistä, jotka on 13.4. asti asetettu. Ja voin kertoa, että huomenna keskustelemme tästä [Puhemies koputtaa] hallituspuolueiden kesken, mikä tämä aikataulu tulee olemaan. Viimeistään maanantaina tuomme eduskunnalle nämä käyttöönottoasetukset.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten ministeri Ohisalo, jos on täydennettävää.

23.47 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Kiitokset edustajille näistä näkemyksistä. Arvostan todella sitä, että myös oppositio todella tuo omia ajatuksiaan. Emme me tästä viruksesta selviä hallituksena emmekä oppositiona, me selviämme tästä yhdessä Suomessa, ihan varmasti.

On vaadittu kovia toimia, mutta terveydenhuollon asiantuntijat, tutkijat, joita THL:stä olemme kuunnelleet, STM:stä olemme kuunnelleet, ovat suosittaneet, ovat sanoneet, että tällaiset keinot ovat sillä listalla, jota tämän hallituksen kannattaa toimeenpanna. Siellä ovat keinoina muun muassa tämä ravintoloiden sulkeminen ja sitten tämä Uudenmaan eristäminen tietyksi ajaksi. Me emme itse keksi näitä keinoja poliitikkoina — toivon, että tästä eteenpäinkin poliitikot aina kuuntelevat asiantuntijoita ja sen tiedon pohjalta tekevät päätöksiä. Jokainen näistä toimista todella pohjaa siihen keskusteluun, jota me asiantuntijoiden kanssa käymme.

Ketkä sitten saavat liikkua? Esimerkkinä rajavalvonnan osalta rajavartijat ovat tehneet hallituksen päätösten pohjalta oman ohjeistuksen, joka sitten jokaisella rajavartijalla on siellä kädessään, kun hän rajalla katsoo, ketkä pääsevät yli. Samalla tavalla poliisi tulee

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

omassa operatiivisessa toiminnassaan sitten soveltamaan sitä meidän lainsäätäjien kynänjälkeä, ja siitä pääpiirteet toki ovat meillä siinä asetuksessa jo kirjoitettuina. Keskeistä on nyt sanoa se, että kaikki se työ, joka voidaan tehdä muualta, pitäisi sieltä muualta tehdä ja pitäisi jäädä kotiin kaikissa niissä tilanteissa, joissa se on mahdollista. Ennen kaikkea on juuri tämä, että vapaa-ajanmatkailu nyt tässä kohdassa voitaisiin jättää pois. Muu, välttämätön, voi olla mahdollista. On niin, että tältä taudilta ei ole suojassa kukaan. Voi ajatella, että minä tästä nyt lähden itsekseni mökille ja eipä tässä ongelmaa. Mutta kuten aiemmin sanoin — ehkä myös edustaja Heinospel, jos ette silloin ollut paikalla, tämä huomio, miksi siellä mökeillä ei kannata piilopirtteillä — voi olla, että jos siellä sattuu onnettomuuksia, rikoksia, silloinkin kuormitetaan sitä järjestelmää paikallisesti, ja se viranomaispanos tarvittaisiin muuhun tällä hetkellä. [Mikko Kärnä: Juuri näin!]

Siinä, miksi emme etene kiireellisesti tässä valtavassa perusoikeusrajoituksessa, on kysymys muun muassa juurikin siitä, että perustuslakivaliokunnan asiantuntijat ovat täysin ylikuormittuneita näinä aikoina. Heille täytyy jättää aikaa käydä läpi kunnolla, tehdä arviot tästä lainsäädännöstä, ja näin toki oikeusvaltiossa meidän täytyykin toimia.

Edustaja Hopsulle: On juuri niin, että näitä rajoittamistoimia on mahdollista poistaa. Siinä vaiheessa, kun me tiedämme terveydenhuollon ammattilaisilta, asiantuntijoilta, että siinä taudinkuvassa alkaa — toivottavasti jossain vaiheessa alkaa — se käyrä taittumaan, siinä kohtaa meidän on mahdollista niitä keinoja sitten myös harkita. Ja totta kai näitä aikakeskusteluja me käymme hallituksessa koko ajan.

Otan esimerkkinä nyt tässä yhden, kun puhuttiin aiemmin siitä, kuinka poliisi voi valvoa tätä 118 §:ää. Muun muassa päätös siitä, että ravintolat, baarit, [Puhemies koputtaa] kuppilat ja muut suljetaan, vapauttaa myös sieltä resursseja poliisille tähän valvontatoimintaan.

Sanon ehkä vielä sen, että vaikka poliisi kuinka voisi myös sanktioida valmiuslain 133 §:n nojalla, niin kyse ei ole nyt siitä. Kyse on siitä, että viranomaiset eivät ratkaise tätä tautia, sen leviämistä. Meistä jokainen ratkaisee sen lopulta yksilönä, kun me pidämme etäisyyttä tässä ajassa. Me hillitsemme sitä tautia tällä keinolla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt siirrytään puhujalistaan. Nyt on ministereillä Ohisalo ja Marin ja Kiuru mahdollisuus lähteä. [Välihuuto] — Ministeri Kiuru.

23.51 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Minusta eduskunnassa on käyty hyviä, evästäviä puheenvuoroja siitä, mitä jatkossa on tehtävissä. Omalta osaltani käytin tässä myös aikaa siihen, että tiedustelin, millä tavalla oikeuskansleri ohjeistaisi nyt näissä avoimissa kysymyksissä.

On hyvä huomata, että lentokentän osalta me olemme vaikeassa tilanteessa siksi, että siinä nähdään, miten valtioneuvoston linjaukset otetaan käytännössä huomioon. Kyllä sekä viranomaisten että ihmisten itse on otettava näistä suosituksista ja valtioneuvoston linjauksista vaarin, ja näin ei ole kaikilta osin tehty. Selvä ohjeistus on ollut THL:n ohjeistuksessa, että ihmiset sitoutuvat Suomeen saapuessaan kahden viikon karanteenimaisiin olosuhteisiin, niin sanottuun omaehtoiseen karanteeniin. Kollegaministerin ohjeistuksesta, kun rajat menivät kiinni, ovat rajaviranomaiset jakaneet tätä ohjeistusta jokaiselle rajan ylittävälle käteen. Silti suomalaisista moni kokee, että heitä ei ole ohjeistettu tosiasiallisesti omaehtoiseen karanteeniin. En ole itse ollut rajalla valvomassa tätä toimintaa, mutta

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

epäilen, että suomalainen rajavartija toimii kyllä valtioneuvoston ohjeitten mukaisesti ja tämä määräys karanteeniin on annettu jokaiselle suomalaiselle. Raskain mielin totean, että meistä jokaisesta on kiinni, otetaanko nämä määräykset tosissaan vai aiotaanko niitä katsoa vähän läpi sormien.

Nyt me olemme siinä tilanteessa, että ihmiset ovat käyttäneet joukkoliikennettä. Se ei ole mahdollista, jos me haluamme pitää kiinni siitä, että toimimme näiden yhteisten linjauksien pohjalta, jotka on tarkoitettu suojelemaan meidän terveyttämme ja viime kädessä toistemme henkeä. Tilanne on nyt sellainen, että toimenpiteisiin on ryhdytty, niin kuin totesin. Eri vastuuministerien kesken tätä vyyhtiä on laitettu nyt kuntoon, mutta myös oikeuskanslerilta olen halunnut varmistaa tiettyjä seikkoja.

Tartuntatautiviranomaiset ja tartuntatautilaki voivat määrätä karanteeniin siis oireellisia ihmisiä ja heidän lähipiiriään, joka on altistunut. Mutta jos eduskunnassa halutaan ottaa tähän tiukempi linja, niin se vaatii tietenkin taas muutoksia. Nykylainsäädännöllä se ei ole mahdollista. Me olemme lähteneet siitä, että nämä linjaukset otetaan tosissaan ja sen johdosta jokainen sitoutuu siihen, että kun maahan saapuu, sitoutuu myös näihin yhteisiin linjauksiin. Entistä tarkemmin meidän kaikkien on valvottava, että näitä yhteisiä linjauksia noudatetaan ja niistä pidetään kiinni. Me olemme ohjeistaneet jälleen kerran viranomaisia pitämään tarkemmin huolta siitä, että ihmiset näihin sitoutuvat. Viime kädessä kaikki on siitä kiinni, olemmeko me kansakuntana sitä mieltä, että näitä yhteisiä linjauksia noudatetaan, [Puhemies: Aika!] vai tarvitaanko lisää lainsäädäntöä, että tämä menee viimein perille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja äsken mainitut ministerit, kiitoksia teille.

23.54 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tässä Kiuru juuri äsken sanoi äärettömän hyvin sen asian, mikä on ongelmana: porukka ei noudata näitä ohjeistuksia niin kuin pitäisi. Ministerit Ohisalo ja Marin ehtivät tuossa lähteä, mutta siinä periaatteessa oli vähän sitä ajatusta nimenomaan, mitä... Jäi oikeastaan minun kysymykseeni vastaus saamatta: onko aikomus tehdä jotain, jos ei Uudenmaan rajalla porukka häviä liikkumasta yli rajan? Tämä on vähän sellainen karrikoitu esimerkki, mutta jotenkin tuntuu nyt koko ajan tämä homma samalta kuin se, että vieras valtio hyökkäisi meille tänne ja he ampuisivat meitä ja me rupeaisimme kokoontumaan siksi, että meillä ei ole tässä lakia, millä perusteella me voimme ampuu takaisin. Problematiikka on nyt siinä, ja nyt minä pahaa pelkään, että nyt kun ei mietitä eikä tehdä etukäteen sitä hommaa, niin viikon päästä huomataan, että se liikehdintä ei ole sieltä hävinnyt. Nyt se häviää — niin kuin edustaja tuossa sanoi, Lapista on hävinnyt porukkaa, mutta se johtuu siitä, että kun Lapista on baarit pistetty nyten kiinni, niin sieltä on nyt tultava kotiin, koska siellä ei ole enää niin kiva bilettää. [Mikko Kärnä: Siellä on aina kivaa!] — En minä sitä epäile, mutta niin kuin arvaat, minkä takia ne sinne Lappiin tulevat: ne eivät välttämättä aina tule niitten porojen takia tai itse edustajan takia, [Naurua] vaikka hän näin saattaa joskus luullakin. Joka tapauksessa ongelmana tulee olemaan varmasti se — viikon päästä nähdään se tilanne — ettei tuon rajan niin sanotusti kiinni laittaminen auta, ja nyt pelkään sitä, että sitten taas ollaan se viikko myöhässä. Olisin halunnut kuulla, onko oikeasti nyt tehty jonkunäköisiä paukkuja siihen hommaan, että saataisiin oikeasti pidettyä se homma niin, ettei tämä karkaa käsistä, niin kuin nyt pikkuhiljaa rupeaa siltä näyttämään. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

23.57 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tässä on pitkin iltaa kiitetty hallitusta, ja on ehdottomasti kiitettävä hallitusta sekä määrätietoisista että oikea-aikaisista toimista niin pitkälle kuin se vain on mahdollista. Myöskin nämä keinot, jotka on otettu käyttöön, ovat poikkeuksellisen mittavia, ja tavoitekin on hyvin selkeä, mitä hallitus hakee: elämän säilyttäminen. Minusta on tarpeetonta kritisoida hallitusta. Tässä on varmasti tehty se voitava, mitä pystytään näillä edellytyksillä. Tavoitteena on tämän kavalan viruksen leviämisen estäminen ja sen tukahduttaminen, ja aivan oikeana konstina on tietenkin pyrkiä eristämään ikäihmiset ja muut riskiryhmät tältä taudilta, ja se edellyttää näitä liikkumisrajoituksia, se edellyttää näitä ravintoloiden sulkemisia, se edellyttää myöskin sitä, että me varmistamme ympäri Suomen sen tehohoidon kapasiteetin ja terveydenhuollon kapasiteetin, jos tämä kriisi pääsee laajenemaan — ja kun se kriisi väkisinkin laajenee, tässä tilanteessa me olemme.

Se, että meillä on tämä piilopirttijärjestelmä syntynyt eli että ihmiset ovat lähteneet niille omille tutuille kesäpaikoilleen — eivät mihinkään joukkotapaamisiin, vaan nimenomaan pyrkineet eristämään itsensä, ja sitähan tekevät juuri ikäihmiset erittäin suuressa määrin, koska heille se on helpointa, tavallaan luontevinta tehdä — on ollut juuri sitä, mitä on haluttukin heidän tekevän, elävän karanteenin kaltaisissa oloissa, jolloinka he ovat itse toimineet sen suuntaisesti. Ja se, mikä tässä on ainoana huolena, on se, että nyt heidän siten edellytettäisiin, toivottaisiin tulevan tänne pahimmalle tautialueelle terveinä ihmisinä, ikäihmisinä. Mehän altistamme tässä nyt potentiaalisesti erittäin hankalasti ne ihmiset, jotka ovat kaikkein haavoittuvimpia tälle, jolloin toivoisin — ja se on se ainoa toivomus, mikä minulla on — että kun kehoitetaan näitä mökkipakolaisia tulemaan kotiseudulle, niin se tapahtuisi sillä vinkkelillä, että siinä kohdassa, jos teillä on yhtään taudin oireita olemassa, jos teillä on joitakin muita tauteja, muita ongelmia, niin nimenomaan sen kotikunnan terveydenhuoltojärjestelmään nojaututte, ette siihen mökkikuntaan. Ja useimmat — valtaosa, 95 prosenttia — uusmaalaisista mökkiläisistä ovat neljän tunnin ajomatkan päässä Helsingistä. He eivät ole siellä Lapissa vaan Keski-Suomessa ja eteläisemmässä Suomessa, valtaosa, ja valtaosa näistä mahdollisista taudin oireista, sairastumisista, on sellaisia, että he ehtivät kyllä palaamaan Uudellemaalle. Eli tässä suhteessa tehtäisiin tätä järkevää piilopirttipolitiikkaa: olkaa eristyksissä, juuri niin kuin ollaan kehoitettu, mutta sitten tullette terveydenhuoltojärjestelmän piiriin tänne omalle kotiseudulle, jos se kriisi tulee päälle.

23.59 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Ei enää ole tilaisuutta kiittää ministereitä, kun he jo lähtivät, mutta kiitokset olisin halunnut antaa, että saimme vastauksia moniin kysymyksiin, ja toivottavasti — kun näin, että ministerit kirjasivat ylös näitä täällä esitettyjä kysymyksiä — näihin muutamiin tulee vielä selvennyksiä, kuten esimerkiksi siihen, onko Uudenmaan sisällä mökkeily nyt toivottavaa tai suositellaanko sitä. Se on erittäin olennainen tieto, kun moni nyt suunnittelee esimerkiksi pääsiäiseksi lähtevänsä saaristoon mökkeilemään.

Arvoisa puhemies! Tilanne on erittäin haastava, ja ei varmasti ole yhtä oikeaa tapaa ratkaista sitä. On vain hyviä yrityksiä pyrkiä perustamaan toimenpiteet parhaaseen mahdolliseen tietoon, ja tietysti uskomme ja toivomme, että Suomen hallitus nyt tässä tilanteessa näin tekee. On kuitenkin ihan selvää, että aivan alussa meidän viranomaisillamme ei ollut ihan sama tilannekuva kuin oli esimerkiksi kansainvälisillä toimijoilla, jotka olivat seuranneet tätä epidemian kehittymistä alusta asti. On kuitenkin hyvä, että kun on huomattu, että

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

alkuperäinen tilannekuva ei välttämättä ole se oikea, sitä pystytään muuttamaan kesken matkaa ja tekemään ikään kuin suunnanmuutos sitten siinä, minkälaisia toimenpiteitä poliitikoille päätettäväksi esitetään.

Nyt kuitenkin, kun seuraamme tätä epidemiakehitystä, on erittäin hyvä muistaa, että ne testatut tautiluvut, joita me saamme, tai tautitapaukset, joita me päivittäin saamme, ovat vain ikään kuin kurkistus siihen todellisuuteen, missä oikeasti mennään. Viime viikolla muistaakseni THL arvioi, että todelliset tartunnat ovat noin 30–40-kertaiset, ja nyt sitten, kun testauksia jossain vaiheessa jouduttiin vähentämään, ne ovat jopa paljon suuremmat kuin tämä eli jopa 50-kertaisetkin niihin todennettuihin tapauksiin verrattuna. Siksi olisinkin toivonut, että vielä olisimme saaneet täällä vastauksen siihen — en muista enää edustajaa, joka sitä kysyi — miten tätä dataa yhdistellään. Esimerkiksi Mehiläinenhän on julistanut ja avannut oman datansa — heidän testaamansa ja myöskin epäilyt, oireiden perusteella tehty vahvat epäilyt, koronavirustartunnoista — siitä, miten epidemia etenee. Jotta kaikilla meillä päätöksentekijöillä, mutta toisaalta myös hallituksella, olisi mahdollisimman hyvä ajantasainen kuva, niin se olisi arvokasta, että näitä yksityisen ja julkisen tietoja voitaisiin yhdistää kokonaisuudeksi, josta pystyisimme päättämään sen, miten epidemia Uudellamaalla ja toisaalta sitten muualla Suomessa etenee.

Vielä, arvoisa puhemies, Uudenmaan eristämisestä muutama sana. Tässä pääministeri totesi, että ei olisi tohtinut tehdä tätä käyttöönottoasetusta kiireellisenä. Se on ymmärrettävää: on erittäin voimakas toimi tehdä tällaisia liikkumisen rajoituksia. Toisaalta, jos halutaan, että se nimenomaan toimii tarkoituksensa mukaisesti... Itsekin tiedustelin tätä mahdollisuutta aiemmin, olisiko tämä ollut mahdollista tehdä kiireellisenä, kun oli huhuja liikkeellä siitä, että Uusimaa mahdollisesti jossain vaiheessa eristettäisiin, ja silloin sain vastauksen, että se olisi juuri se tapa, jolla tämä mahdollisesti olisi järkevää ja kannattaisi tehdä. Mutta varmasti hallitus tässä on sitten kuunnellut oikeusoppineita ja tullut tällaiseen johtopäätökseen, ja nyt tietysti perustuslakivaliokunta sitä arvioi, onko riittävät perustelut tälle käyttöönottoasetukselle.

Se, mikä on kuitenkin aina hyvä muistaa, kuten täällä muun muassa edustaja Holopainen tuossa totesi, on se, että eduskunnan tehtävä on varmistaa se, että hallituksen tuomat esitykset täyttävät myös perustuslain edellytykset. Nyt esimerkiksi tämä ravintoloiden sulkemisesitys ei kaikilta osin näin tehnyt, ja sen vuoksi talousvaliokunta edellytti, että tuodaan täydentävä asetus. Toivotaan nyt, että ministeriössä toimitaan mahdollisimman nopeasti, jotta eduskunta saa sen asetuksen jälkitarkastettavakseen sitten ja ravintolat saadaan mahdollisimman nopeasti kiinni. Pidän kuitenkin toivottavana sitä, että muistetaan aina se, että eduskunnan on tehtävä myös näissä kriisioloissa se tärkein tehtävänsä ja erityisesti huolehtia siitä, että perustuslakia noudatetaan myös silloin, kun tehdään uusia lakeja, joilla pyritään sitä sairauden etenemistä ehkäisemään.

0.04 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää ministereitä, jotka ovat olleet tässä keskustelussa mukana, niistä vastauksista, jotka saimme. Ihan kaikkiin kysymyksiin ei vastauksia tässä keskustelussa kyllä vielä saatu, mutta ehkäpä sitten myöhemmin.

Edustajat Hopsu ja Holopainen nostivat esille perustellusti sen, että nyt kun Uusimaa eristetään, niin HUSia ja Uudenmaan aluetta ei saa nyt jättää ikään kuin oman onnensa nojaan tämän epidemian kanssa ja tautia ja epidemiaa ikään kuin vapaasti täällä liikkumaan. Olin iloinen, kun pääministeri totesi, että tätä tukahduttamistakin voidaan soveltaa, jos se

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

on suinkin mahdollista, ja kuten aiemmin totesin, niin Pohjoismaista Norja on tällä viikolla muuttanut strategiaansa ja ottanut tämän tukahduttamisstrategian käyttöönsä, ja sitä ovat jo aiemmin menestyksekkäästi soveltaneet muun muassa Etelä-Korea ja Singapore.

Kuten aiemmissa puheenvuoroissa kävi esille, tässä tukahduttamisstrategiassa keskeistä on testaaminen. — Ja ei siis tarvitse olla epidemiologi, edustaja Ovaska, ymmärtääkseni sen, että eri maiden strategioissa ja eri asiantuntijoiden suositteluissa toimintalinjoissa on eroja. Riittää, että osaa lukea, jotta nämä erot näkee. — Todella, testaaminen on ollut tämän tukahduttamisstrategian keskiössä niissä maissa, joissa sitä on sovellettu, laajamittainen, aggressiivinen testaus, jolla on pyritty viimeiseen asti selvittämään nämä tartuntaketjut. Itsekin toivon, että Uudellamaalla nyt testausta lisättäisiin, nyt on kriittiset hetket siihen. Nostan omasta kotikunnastani esille sen, että tänään on uutisoitu tapauksesta, jossa meidän Sipoon kotihoidon työntekijällä on todettu tartunta ja hän on ehtinyt altistaa julkisten tietojen mukaan kymmenkunta kotihoidon työntekijää ja näiden muiden työntekijöiden osalta testituloksia tällä hetkellä odotetaan. Jotta tällaiset tapaukset voidaan välttää, niin erityisesti kriittisen sote-henkilöstön testaaminen on aivan oleellisen tärkeää. Sen lisäksi, kun epidemia täällä Uudellamaalla nyt etenee, tämä vasta-aineiden testaaminen täytyy jossain vaiheessa myöskin ottaa käyttöön ja sitä kautta selvittää ne henkilöt, jotka mahdollisesti oireettomasti ovat tämän viruksen jo sairastaneet. Itse ainakin ajattelen ja ymmärtäisin niin, että tällainen tieto on merkityksellistä myös sen suhteen, missä vaiheessa esimerkiksi näitä liikkumisrajoituksia voidaan ruveta purkamaan. Tällaisen kattavan tilannekuvan luominen ei ole mahdollista ilman laajaa testaamista, ja itse koen, että en ole saanut perusteltua vastausta siihen, mikä tässä testaamisessa tällä hetkellä on se pullonkaula, minä takia sitä kapasiteettia ei voi lisätä.

Olen kiitollinen siitä, että hallitus viime viikolla päätti lisätä kapasiteettia siihen 2 300 testiin päivässä, mutta tällä me jääme kyllä edelleen jälkeen näistä aggressiivisimmin testaavista maista suhteutettuna väkilukuun. Eli tältä osin jään toivomaan hallitukselta kiireellisiä toimia erityisesti nyt eristettävän Uudenmaan osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustelu on päättynyt. — Anteeksi, tänne on tullut lisää. — Edustaja Kärnä.

0.08 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia, säikähdin jo. — Haluan kiittää hallitusta siitä, että tämä välttämätön mutta erittäin kova rajoittamistoimi eli Uudenmaan eristäminen on nyt päätetty toteuttaa. Ja aivan kuten meidän pääministerimme Sanna Marin on todennut, haluan itsekin omalta pieneltä osaltani vedota nyt ihmisiin, että tulkaa kotiin sieltä mökeiltänne, ovat ne sitten omia tai vuokramökkejä. Yksinkertaisesti tuolla maakunnissa, kotimaakunnassani Lapissakin, on tällä hetkellä todennäköisesti kymmeniätuhansia ihmisiä, joita ei ole laskettu siihen maakunnan terveydenhuoltojärjestelmän piiriin. On äärettömän tärkeää, että he palaisivat nyt kotiinsa nopeasti ja pidetään tämä tilanne tällä tavalla hallinnassa. Yksi syy siihen, että tähän kovaan rajoittamistoimeen on täytynyt ryhtyä, on se, että ihmiset eivät ole noudattaneet näitä suosituksia. Ja tässä mielessä täytyy sanoa, että olen kyllä pettynyt todella monen kansalaisen toimintaan. Olisi äärettömän paljon helpompaa, kun näitä hallituksen suosituksia noudatettaisiin, jotta tällaisiin koviin toimenpiteisiin ei tarvitsisi lähteä.

Tänään kun olen kuunnellut keskustelua, niin olen ollut hivenen hämmästynyt siitä, että tietyt oppositiopoliitikot ovat vaatineet hallitukselta sellaisia toimia, jotka eivät ole mei-

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

dän perustuslakimme tai valmiuslakimme mukaisia. Haluan sanoa kaikille näille henkilöille, että on hyvä syy siihen, että meillä on lukkoja sen edessä, että tämä maa ei ajaudu yksinvaltiuteen tai totalitarismiin. Kiitän hallitusta siitä, että kaikissa toimissa, kaikissa rajoittamistoimissa, on toimittu oikeusvaltioperiaatteen ja parlamentarismien periaatteiden mukaisesti — kiitos siitä, näin täytyykin tehdä.

Osaltaan olen myös surullinen siitä täällä salissa käydystä keskustelusta, jossa on muun muassa vaadittu nyt varusmiehille lomaoikeutta tänne Uudellemaalle. Itse en näe, että siinä olisi mitään järkeä, vaikka se kova päätös tietysti onkin, että kolme viikkoa joutuu viettämään kotimaakuntansa ulkopuolella. Toisaalta on hyvä muistaa, että näitä varusmiehiä koulutetaan siihen äärimmäiseen poikkeustilanteeseen eli sotaan. Ei ole mitään järkeä siinä, että he voisivat palata tänne, missä on pahin epidemia-alue, ja sen jälkeen lähteä sinne varuskuntaan takaisin, jossa he tartuttavat sitten tämän taudin mahdollisesti palvelustovereihin, jotka lähtevät lomalle muualle ja tartuttavat sitä sitten edelleen. Samalla olen surullinen siitä, että niin opposition kuin nyt myös hallituksen puolelta on vaadittu ikäihmisille ja eläkeläisille vapaata oikeutta lomailla ja mökkeillä ja eristäytyä. Ei näin, tämä on ehdottomasti väärä strategia. Tämän kriisin hoitaminen vaatii uhrauksia meiltä aivan kaikilta. Ymmärrän todella hyvin meidän uusimaalaisten poliitikkojemme huolen tällä hetkellä, ja voin vakuuttaa teille kyllä, että koko muu maa — kaikki maakunnat — seisoo nyt teidän takananne ja Suomen Keskusta antaa kaiken tuen sille, että Uuttamaata ei jätetä yksin.

0.12 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa puhemies! Tässä valitettavasti aikaisemmin ei ollut mahdollisuutta puhua siinä kohtaa, kun pääministeri oli paikan päällä, mutta jos olisi, niin olisin hänelle halunnut sanoa, että ei pidä mennä vääristelemään sitä, mitä eduskunta täällä puhuu. Pääministeri Sanna Marin puhui siitä, kuinka me olemme yrittäneet antaa sellaista kuvaa kuin mitään ei tehtäisi, ja se ei pidä yksinkertaisesti paikkaansa. Nämä toimet, mitä hallitus on ollut tekemässä — sulkemassa maan rajoja, rajoittanut sitä määrää, kuinka paljon ihmisiä voi kokoontua yhteen kerralla, nyt on tämä Uudenmaan eristäminen — ovat kaikki ihan järkyttävän kovia toimenpiteitä. Se, mikä se meidän kritiikki on ollut, on ollut se, että ne olisi pitänyt tehdä aikaisemmin, ja ainoastaan tästä on kyse. Minä toivon, että tämä viesti menee hallitukselle eteenpäin ja erityisesti pääministerille. Ja tämä on narratiivi ja tämä on olkiukko, meidän ei tarvitse törmätä tähän enää uudemman kerran.

Toivon myöskin, että sitten näitä muutamia kysymyksiä esimerkiksi ministeri Haataisen kautta voidaan saada hallitukselle, jotta me voisimme saada tulevinä päivinä tietoa. Teillä on varmasti ollut suunnitelma siitä, missä kohtaa maakunta määritellään kriittiseksi koronaviruksen osalta. Nyt ollaan päädytty siihen, että tässä kohtaa Uusimaa on määritetty. Mitkä ovat nämä kriteerit? Onko se joku numeraalinen arvo esimerkiksi siitä, paljonko tartuntoja on, vai onko se vaikka joku suhdeluku muihin maakuntiin verrattuna? Taustalla tässä on se ajatus, että meidän olisi hyvä avoimesti saada tietää se, millä kriteereillä nyt lähdetään näihin sulkemistoimenpiteisiin, kuinka nopeasti niitä on odotettavissa edessäpäin ja mikä on mahdollisesti seuraava maakunta, jonka osalta tammöiseen tilanteeseen saatetaan päätyä, ja mikä on siis se kriteeri, milloin siihen sitten päädytään. Meillä on esimerkiksi sellainen tilanne, että meillä tuolla Pohjois-Pohjanmaalla on 39 todennettua tartuntaa ja meillä on siinä vieressä toinen maakunta, Kainuu, jossa on nolla tartuntaa. Kuinka suureksi tämän epäsuhdan pitää kasvaa, jotta katsotaan, että eristystoimet ovat välttämättömiä, jotta tämä virus ei leviä eteenpäin?

Punkt i protokollet PR 36/2020 rd

Sitten tästä kiireellisyydestä eristämisessä: Kyllä minä olen tässä samaa mieltä, mitä esimerkiksi edustaja Laakso tässä aikaisemmin hyvin fiksusti sanoi, että siinä kohtaa, kun on hätä päällä, me emme valitettavasti — jos meitä kohtaan hyökätään — voi lähteä palaveeraamaan, että mitäs tässä nyt tehtäisiin, vaan sen jälkeen pitää alkaa vastaamaan ja nopeasti. Ja voin vakuuttaa, että — niin kuin eduskunnan osalta on nähtykin — jos hallitus päättäisi lähteä kiireellisenä toteuttamaan esimerkiksi näitä eristyksiä ja jos jälkeinpäin tultaisiin siihen tilanteeseen, että perustuslakivaliokunta vaikkapa esittää näitten purkamista, niin siitä ei olisi kyllä tulossa satikutia hallitukselle todellakaan, koska ainut viesti, mikä täältä on koko ajan yritetty välittää, on se, että tehkää, tehkää, menkää eteenpäin nopeammin, jotta suojaustoimet ovat riittävällä tasolla, jotta ne ovat sillä tasolla, mitä WHO on suositellut. Eli tässä suhteessa, kun mennään eteenpäin näitten rajoittamistoimien suhteen, hallitus voi luottaa kyllä täysin eduskuntaan, ja nimenomaan sen suhteen, mitä ollaan tekemässä, eli suojaamassa, on perusteltua, että mieluummin tehtäisiin nämä kiireellisenä. Katsotaan sitten, miten nämä pykälät ovat menneet. Niitä voidaan aina perua tarpeen mukaan.

Me lähdimme tähän kriisiin oikeastaan täydellisessä yhteisrintamassa, yhteisymmärryksessä ja luottavaisina siihen, että me saamme hallitukselta riittävää tietoa, jotta me voimme luottaa täysin hallituksen käsiin tämän kriisin hoitamisen ja tukea kaikkia niitä toimenpiteitä, mitä hallitus tekee. Mutta valitettavasti tässä matkan varrella me olemme alkaneet näkemään sen, että välttämättä toimet eivät ole olleet oikea-aikaisia, meille ei ole annettu riittävästi tietoa. Esimerkiksi tämänkaltaiset sanonnat kuin mitä hallitus on moneen kertaan todennut, että ”me olemme varautuneet alusta lähtien”, ”me olemme seuranneet alusta lähtien tätä koronavirusta ja tehneet toimenpiteitä”... Tänäpä me saimme kuulla esimerkiksi suullisella kyselytunnilla, että näitä hengityskoneita ei ole tilattu lisää — tällä hetkellä vasta selvitetään, mitä tehtäisiin. Tai oli vaikkapa se, että Maikkarin uutisissa justiinsa vähän aikaa sitten, muutama tunti sitten, tuli juttu, että näitten Espanjasta ja muualta tulevien matkustajien osalta pohditaan nyt, laitettaisiinko karanteenihotelli. Eli nämä toimenpiteet tulevat myöhässä. Jos näitä ei tehdä oikea-aikaisesti, jos me emme saa riittävästi tietoa, niin silloin tämä alkaa rakoilemaan. Minä toivon, että hallitus nyt ryhdistäytyy.

0.17 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Haluan vain loppuun todeta, että hallituksen tulee toimia perustuslain mukaan, tuleepa siitä eduskunnalta satikutia tai ei.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till grundlagsutskottet.